

နတ်မှီတာရ သရာတော်

ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ

(၁၈၉၇-၁၉၇၈)

အမှတ်တရစကား

တစ်ခေတ်တစ်ယောက် စာစဉ်အတွက် တောင်တွင်း ကြီး နတ်မှီ တောရ ဆရာတော်ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ (၁၈၉၇-၁၉၇၈) စာအုပ် ထုတ်ဝေနိုင်ရန် သီးသန့်စာမူရေးသားချီးမြှင့်ခြင်း၊ အကြံပေး စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် အဓိက လမ်းညွှန် ပေးခဲ့သည့် အန်ကယ် ဦးအောင်သန့် (အငြိမ်းစား သံ အမတ် ကြီး) အား အထူးကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိပါသည်။ ။

ထို့ပြင် ဤ စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် စာမူမှ အစ အဘက်ဘက်မှ ပံ့ပိုးပေးခဲ့ သည့် လက်ရှိ တောင်တွင်းကြီး နတ်မှီတောရ ဆရာတော် အရှင်ဆန္ဒာဓိ က (ပေလေးပင် နတ်မှီတောရ)နှင့် ဓမ္မဘေရီ အရှင်ဝီရိယ (တောင်စွန်း) တို့ ၏ ကျေးဇူးတရား ကို ဦးထိပ်ထား မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။ ။ ဤ စာအုပ်တွင် အသုံးပြုထားသည့် စာရေးဆရာ စာပေပညာရှင် ရဟန်း ရှင်လူများ ၏ ကျေးဇူးကိုလည်း အထူးဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ။

တစ်ခေတ်တစ်ယောက်စာစဉ် သည် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့ အစည်းအတွက် အထူးမော်ကွန်းတင်ထိုက်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မွန်များကို ရွေးချယ်၍ ဘဝတစ်သက်တာ ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ချက်များကို မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြခဲ့ရာ စာစဉ် (၇) အတွက် တောင်တွင်းကြီး နတ်မှီတောရဆရာ တော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌကို ရွေးချယ်ပူဇော်ကန်တော့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌဟု ဆိုလိုက်လျှင် 'လူသေလူဖြစ်'ကိုသာ ဦးတည်သွားလေ့ ရှိပါသည်။ ။ ဤ စာစဉ်ကမူ ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ်နှင့် အတူ ဇွဲ သတ္တိ နှလုံးရည် ကြီးမား

မူ၊ ခေတ်ရှေ့ပြေး အမြော်အမြင်ရှိမှုတို့ ကို အဓိက ဦးစားပေး ဖော်ထုတ် ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ။ အထူးသဖြင့် ကိုလိုနီခေတ် အတွင်း အင်္ဂလိပ်ဘာ သာစာပေကို ထွန်တုံးပေါ်ရောက်ရေး၊ တောသူတောင်သား ဆင်းရဲသား များ ၏ ရင်သွေးငယ်များ ခေတ်ပညာတတ်ရေး၊ နိုင်ငံသားကောင်း က မွှာသားကောင်း ရတနာများ ပေါ်ထွန်းရေးအတွက် တောင်တွင်းကြီးမြို့ ဗုဒ္ဓ သာသနာပြု နေရှင်နယ်အထက်တန်းကျောင်း တည်ထောင်၍ ပညာဖြန့်ဖြူးခဲ့သည့် ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ ပညာရေး ဆောင်ရွက်ချက်ကို မော်ကွန်းထိုး မှတ်တမ်းတင်လိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ။

ဤစာအုပ်တွင် ချို့ယွင်းမှု၊ အတိမ်းအစောင်းများ ရှိပါက စီစဉ်သူ၏ အားနည်းချက်ဟု သာ မှတ်ယူစေလိုပါသည်။ ။ ဤစာစဉ်အတွက် အားလုံးကို ထပ်မံ ကျေးဇူးစကား ဆိုပါ ရစေ။

မောင်ဇေယျာ

* * *

ကျောင်းသားဟောင်း တစ်ဦး၏ အမှတ်တရများ

အောင်သန့်

တစ်ခေတ်တစ်ယောက် စာစဉ်၏ ကျေးဇူးကား ကြီးမားလှပေစွ။ မြန်မာ့သမိုင်း၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် လူ့ဘောင်လောက၏ ကဏ္ဍအစုံစုံ လုပ်ငန်းအဖုံဖုံ၌ ထူးခြားပြောင်မြောက်စွာ အကျိုးပြုခဲ့ကြသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှာ အများ အပြားပင်။ အားကျအတုယူဖွယ်၊ ကြည်ညိုလေးစားဖွယ် ကောင်းလှပေ၏။ ၎င်းတို့ ၏ အကြောင်းကို ဖတ်ချင်စဘွယ်ဖြစ်သော အရေးအသား၊ လှပတင့်တယ် သော အသွင်အပြင်နှင့် လူတိုင်း လက်လှမ်းမီသော အရွယ် အစား အဖိုးနှုန်းထားဖြင့် တစ်ခေတ်တစ်ယောက် စာစဉ် က စာဖတ်ပရိသတ်၏ လက်ဝယ်သို့ အသင့်ကမ်းလင့်လျက် ရှိသည် မှာ အတန်ပင် ခရီးရောက်လျက် ရှိပေပြီ။

ဤအတွက် စီမံဖန်တီးသူ ဆရာမောင်ဇေယျာ (ဦးသန်းအုန်း)နှင့် တကွ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သူ ပညာရှင် အပေါင်းအား ကျေးဇူး အထူးတင်ရပေမည်။

တစ်ခေတ်တစ်ယောက် စာစဉ်က ယခုအထိ တင်ပြပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ အနက် ပမာအားဖြင့် ဆရာတော် ဦးဥတ္တမ၊ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှ ှင်းနှင့် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ပါဝင်၏။ ထိုကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ တစ်ခေတ်တစ်ယောက်ဟု ဆိုလို့ သာ ဆိုရ သည် ။ လေးငါးခေတ်ဆိုသလို (နှစ်ပေါင်း ၉၀-၁၀၀) မှ

ပင် တစ်ယောက်ထွန်းရန် ခက်၏။ နှစ်ပေါင်း ခေတ်ပေါင်း များ စွာ၏ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြ မျိုးချစ်အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးများ ဖြစ်ကြ၏။

လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၈၀ ကျော် ၉၀ နီးပါး မြန်မာ နိုင်ငံ အပူပိုင်းဇုန်ရှိ မြေလတ်ဒေသ ချောင်ကျကျမှာ ရှိသော တောင်တွင်းကြီးမြို့ကလေးတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာပြု အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာသင် အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်း ကြီးကို တည်ထောင်တော်မူသော ကျောင်းအုပ်ကြီးမှာ ယခု တိုင် နတ်မှီတောရ မဟာထေရ်ကြီးအဖြစ် ထင်ရှားသော ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌပင်တည်း။

ဆရာတော်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် လောကုတ် လောကီ နှစ်လီသော ပညာအရပ်ရပ် ဆည်းပူးရင်း ဘာသန္တရ၊ ဒေသန္တရ လေ့လာရင်း၊ သာသနာပြုရင်းဖြင့် ရှစ်နှစ်ခန့် သီတင်းသုံးခဲ့သည် ။ ၁၉၂၉ တွင် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ကြွလာ သည် ။ ပြန်ရောက်ရောက်ချင်း မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့ ၏ ဇာတိဖြစ်သော မြို့သစ်မြို့တွင် စိတ်ဝင်စားသူ လူငယ်တို့ အား အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ခေတ်ပညာ အရပ်ရပ် သင်ပေးသည် ။

ဆရာတော်သည် မြန်မာအမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့ ၏ ပညာရည်ကို အဆောတလျင် မြှင့်တင်ပေးရန် ဇောဆန္ဒ ကြီးစွာဖြင့် အလောတကြီး ဖြစ်နေဟန်တူ၏။ ထိုခေတ် လောက်က မြန်မာများမှာ သတင်းစာဆရာကြီး ဦးညိုမြ ပြောသလို ပြောရလျှင် တုံးအောက်က ဖားပင် မဟုတ်သေး၊ ဖားအောက်က တီကောင်ဆိုသလို ကိုယ့်နိုင်ငံတွင် ကိုယ်နေရင်းထိုင်ရင်း အောက်ဆုံးအဆင့်သို့ ဒုတ်ဒုတ်ထိ ရောက် လျက် ရှိကြ၏။ ၁၉၃၂ ခုတွင် သူ၏ ဇာတိဖြစ်သော တောင် တွင်းကြီးမြို့သို့ မြို့သစ်မြို့မှ ပြောင်းရွှေ့သည် ။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာသင် အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်း ကြီးကို တည်ထောင်သည် ။ သူ၏

ဆရာရင်းဖြစ်သော ရတနာပဉ္စိ တောရဆရာတော်ကြီး ရှင်ရာဇိန္ဒကလည်း ခေတ် အမြင်ရှိသည့် အလျောက် အားပေးသည်။ ကျောင်းဖွင့်ပွဲကို ကိုယ်တော်တိုင် တက်ရောက်ချီးမြှင့်သည်။

အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီအစိုးရက ရှားပါးခက်ခဲအောင် လုပ် ထားသော အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ခေတ်ပညာကို မြန်မာအများ စု ကြီးဖြစ်သော ထွန်တုံးထွန်တံကိုင်းသူများ ၏ လက်ဝယ်သို့ ရောက်အောင် ပို့ပေးမည်။ လူထုကျိုးရ ဗုဒ္ဓဝန်ဆောင် (The Service of the Poor is the Service of the Buddha) ဖြစ်သည်။ အချိန်ကုန်၊ လူပန်း၊ စရိတ်ထမ်း ဖြစ်နေ သော ခေတ်ပညာနှင့် အင်္ဂလိပ်စာကို လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ တတ်မြောက်စေရမည်။ ဘာသာ သာသနာ မှီ န်လျှင် လူမျိုးလည်း မှီ န်လိမ့်မည်။ ထိရောက်ခေတ်မီသော သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ မွေးထုတ် ပေးနိုင်ရန် အရေးတကြီး လိုသည်။ "ငွေကုန်သံပြာ၊ အဆံ မပါသည့် ကိုလိုနီပညာရေးစနစ်ဘေးမှ ကယ်တင်ရမည်။ သင်တို့ ၏ သားစဉ်မြေးဆက် မြစ်အတက်တို့ ကို ကိုလိုနီကျွန်ဗွက်မှ ကယ်တင်ရမည်" စသည် ဖြင့် ရဲရဲတောက် ကြေညာခဲ့သည်။

ကျောင်းသူကျောင်းသား လူငယ်ကလေးများကိုကြည့်၍ "သူတို့ (ဒင်းတို့) ကလေးတွေ ပညာတတ်မှ မြန်မာပြည် လွတ်လပ် ကြီးပွားတိုးတက်မည်" ဟု လည်း ဆရာတော်ကြီးက တဖွဖွ ပြောလေ့ရှိ၏။

ပညာရေးသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၊ လူမျိုးတစ်မျိုးအတွက် လွတ်လပ်တိုးတက် ကြီးပွားအောင်မြင်ရေး၏ ပဓာန သော့ ချက်ဖြစ်ကြောင်းကို ထို့လောက်စောစောကပင် ဆရာတော်ကြီးကောင်းစွာ သဘောပေါက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဆရာတော် အတွက် အခက်အခဲ အဟန့်အတားများမှာ ဒုနှင့် ဒေး။

ကုန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၈၀ ကျော်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရဟန်းသံဃာ တော်များ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ခေတ်ပညာသင်ခြင်း ကို မြန်မာတော်တော်များများက မနှစ်မြို့ကြ။ ကန့်ကွက်သူ များ တွင် ရဟန်းတော်တွေကလည်း အများ အပြား။ လူဒကာ ဒကာမများ လည်း မနည်း။ အင်္ဂလိပ်စာသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစာဟု ဆိုသူ ရှေးရိုးပညာရှင်တွေ ရှိခဲ့သေး၏။ ဗုဒ္ဓဝစနတို့ ကို ပါဠိ မှ စ၍ အင်္ဂလိပ်စာ စသည် ဖြင့် ရေးလျှင် သင်ကြားပို့ချလျှင် အပါယ်ကျလိမ့်မည်ဟု ဆိုသူတို့ မှာ လည်း ထိပ်ထိပ်ကြဲ ပညာ ရှင်များ ပင်။ ဘာရည်ရွယ်ချက်လဲ။ ရဟန်းတော်တွေ လူထွက်ပြီး စာရေးစာချိဝန်ထမ်းလုပ်ဖို့ အားပေးတာလား စသည် ဖြင့် မေးကြ၏။ မေးလည်း မေးစရာပင်။ ထိုခေတ် ကား မိရိုးဖလာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုစွန့်ပြီး အုပ်စိုးသူ အင်္ဂလိပ် အစိုးရ၏ ဘာသာဖြစ်သော ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ပြောင်း သွားသော မြန်မာအရေအတွက်ကလည်း အများ သား။ ထိုမြင်ကွင်းကိုကြည့်၍ ဆရာတော်ကြီး ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ တော်တော် ရင်လေးမိပုံရ၏။ လူထွက်၍ လခစား အလုပ် ထွက်လုပ်ကြ သော ရဟန်းလူထွက် ပညာရှင်တွေကလည်း မနည်းလှ။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရ အာဏာပိုင်တို့ ၏ ဩဇာတိက္ကမက လည်း ကြီးမား၊ နိုင်ငံခြား သာသနာပြု ဆရာများကလည်း အထူးတလည် မိုးကောင်းချိန် ၊ ဆရာတော်အဖို့ ရာဌိ အလွန် တရာ မြင့်မားသော တောင်တက်လုပ်ငန်းကြီးသဖွယ်တည်း။ ကြီးမားသော အခက်အခဲများ ကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရ၏။

ကိုလိုနီအစိုးရကလည်း မလိုလား။ ယခုခေတ်လောက် အမြော်အမြင် မကျယ်သေးသော ဒေသခံ ရဟန်းရှင်လူများ နှင့် မြန်မာအမျိုးသမီး အမျိုးသားတို့ ကလည်း မနှစ်မြို့။ အကောင်းမမြင်။ ထိုကဲ့သို့သော ဘေးကျပ်နံကျပ်ထဲက ရုန်းကန်လှုပ်ရှားခဲ့ရရှာ၏။

အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် ထောက်ခံကြိုဆိုသူလည်း လုံးဝ မရှိသည် တော့ မဟုတ်ပါ။ တောင်တွင်းကြီးမြို့မှ အထက်တန်းရှေ့နေ ဦးမောင်ကြီးနှင့် ဇနီး ဒေါ်မြရွှေကတို့ က ထိုခေတ်တန်ဖိုးအရ တစ်သောင်းကျော် အကုန်ခံ၍ ယခု တိုင် ရှိနေသေးသော ကျောင်းကြီး ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်း သည် ။

ကျောင်းဒကာ ဦးမောင်ကြီးကား အခြားလူမဟုတ်။ ၁၉၄၁ လောက် က ဆရာတော်ကြီး လေဖြတ်သလို ရောဂါ တစ်မျိုး ဝင်လာသဖြင့် ဖိနပ် မစီးနိုင်ဘဲရှိရာ ဂီလာန ဆရာ တော်ကြီး လမ်းလျှောက်ကျင့်နိုင်စေခြင်း ငှာ ဘွတ်ဖိနပ်ဟု အများ သိကြသော ကြိုးသိုင်းဖိနပ်တစ်ရံကို ဝယ်လှူ သော ဘွတ်ဖိနပ် ဒကာကြီးလည်း ဖြစ်၏။

"အာကာဘောင်" ကလောင်အမည်ခံ ပညာရှင်တစ်ဦး ကမူ ၁၉၃၂ ခု ဇွန်လထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်း အမှတ် ၄ သောဌာသမတွဲ၏ "ကဗျ ပဒေသာ" ' အခန်းတွင် အောက်ပါ ၈၀ ပေါ် တေးထပ်ဖြင့် ဆရာတော်၏ ဗုဒ္ဓသာသ နာပြု အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းကြီးကို ကြိုဆိုလိုက်သေး၏။

နတ်နန်းဝေဇယန်၊ ထိန်လုံကြွလို့ ၊ စိန်ပြဒန်မက အဟန်ပို။ နိမ္မာန် တမျှ၊ မြန်ဗဟိုရ်တွင် ၊ သဏ္ဌာန်ထိုထို - ပြိုင်ဘက်ကင်း။ ဗုဒ္ဓသာသာနပြု၊ ကျောင်းမြတ် မဟာသည် ၊ သောင်းရပ်ပထဗျာ - ခေတ်ဆုံးအောင် ပလင်း ။ ။ သုတေနများ သိသာကို - မမှားဝိဇ္ဇာ၊ မျှော်ကာသွင်း၊ ဘုရား အမိန့် သာသနာပေါ်ကာ လင်းဘို့၊ ကြော်ငြာသတင်း တို့ မြန်မာ။ ။ ငါး ထောင် သာသနာ ရှည်စွာလင်းလို့ ၊ ဤကမ္ဘာတဝှမ်း ထက်တန်း တည်စိ မ့်ငှာ။ ။ တို့ ဗမာကလေးတို့ အားတက်စရာ ငယ်၊ ဘုရားဓမ္မစကြာ ထောင့်နေလျမ်းသို့၊ နောင် အရှည်မှန်း၊ ရှုစမ်းဘဝင်စိမ့်ကြည်၊ ဥဒါန်းတွင် လိ မ့်မည်။ ။ တောင်တွင်း နဂရ၊ ပဌမတည်သည် ၊ သမယအညီ၊ ခေတ်

ကောင်းကြုံလိမ့်လေး။ ။ ဗုဒ္ဓ သာသနာပြု လုံ့ညီးပြောင်သည် ၊ ဉာဏ်မီး
တန်ဆောင် ညှိထွန်းပါလိမ့်လေး။ ။

ဆရာလွန်း စသော မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်များ ၊ ထို့ပြင် လှုပ်ရှားစပြု
နေပြီဖြစ်သော လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲဝင် ခေါင်း ဆောင်များ ၊ ပညာတ
တ် သခင်ပေါက်စများ ၊ တက္ကသိုလ်
ကျောင်းသားလူငယ်ခေါင်းဆောင်များ နှင့် အမြင်ကျယ်သော
စာနယ်ဇင်း ဆရာအချို့က ထောက်ခံကြသည် ။

အထိုက်အလျောက် ကြွယ်ဝချမ်းသာပြီး ဝံသာနုစိတ် ရှိသော မြန်မာ
အချို့ (ဆရာတော်ကြီးအခေါ်အားဖြင့် မြန်မာ အနာထပိဏ်နှင့် ဝိသာခါ)
တို့ ကလည်း ထောက်ပံ့ကူညီကြ ပါသည် ။

ကျောင်းသားဦးရေ ၂၅၀-၃၀၀ ရှိသော ကျောင်းပရဝဏ် အတွင်း (လို
အပ်ချက်အရ) ဖိနပ်စီးခွင့် ပေးသည် ကိုလည်း ဒေသခံ ဒကာ ဒကာမ အ
ချို့က သူတို့ စိတ်နှင့် မတွေ့ကြ။

ဖနောင့် ဓားနှင့် ခွဲ၍ ဆားသိပ်ခံရသည့် ဇာတ်လမ်းကို မေ့ပျောက်၍
မရကြ။ အမှန်စင်စစ် ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသား သူငယ်ချင်းထဲက တစ်
ယောက်သော သူသည် (ဆရာတော် ကြီးက ဘယ်လိုပြောပြော ခွင့်ပြုသ
ည် ဖြစ်စေ) သူသေသည် အထိ ကျောင်းထဲတွင် အမြဲ ဖိနပ်ချွတ်လေ့ရှိ၏
။ အစွဲကြီး လှ၏။ ရင်ဆိုင်ရမည့် အခက်အခဲကို ဆရာတော်ကြီး မသိ မ
ဟုတ်ပါ။ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်တစ်ပါး တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်
သော ခေတ်ပညာသင် အမျိုးသား အထက် တန်းကျောင်းကလည်း မြန်
မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မှ ဆရာတော် ကြီး ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ ကျောင်းတစ်ကျော
င်းသာ ရှိသလား မသိပါ။ အထူးအဆန်းတော့ ဖြစ်နေကြပါလိမ့်မည်။

အာလံ (ယခုအခေါ် အောင်လံ) တွင် ရဟန်းတစ်ပါး ဦးစီးသော

အမျိုးသားကျောင်းတစ်ကျောင်း ရှိသည်။ ။ ထို ကျောင်းမှာ အလယ်တန်း ကျောင်း ဖြစ်သည်။ ။ ထိုကျောင်းမှ ၇ တန်းအောင်လျှင် တောင်တွင်းကြီးမြို့ရှိ ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ ကျောင်းကို ဆက်တက်ကြရသည်။ ။

ဆရာတော်၏ ကျောင်းကို အစိုးရ အသိအမှတ်ပြုရန် ပညာရေးဌာန သို့တင်သည့် လျှောက်လွှာကိုလည်း ကြည့်ပါ ဦး။

ကျောင်အုပ်ကြီး ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ ပညာအရည်အချင်းကို လျှောက်လွှာ၏ သက်ဆိုင်ရာ ကွက်လပ်တွင် ကျောင်းအုပ် ကြီး၏ ပညာအရည်အချင်း (အတန်းပညာ) = 'ဝ' (သုည)။ သင်ကြားပို့ချမှု အတွေ့အကြုံ = ၁၅ နှစ် ဟု ဖြည့်သွင်းထား သည် ကို တွေ့ရ၏။ တကယ်ပင် ဆရာတော်ကြီး၏ စက္ကူ ဘွဲ့လက်မှတ်ဟူ၍ ကား တစ်ခုတလေမျှ ပြစရာ မရှိ။ တကယ်ပင် လည်း အတွေ့အကြုံတွေကတော့ များ လည်း များ စုံလည်း စုံသည်။ ။

ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်သော သက္ကတ၊ ပါဠိနှင့် တကွ ပိဋကတ္တယ ပါရဂူ ဒု တိယမြောက် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာ တော်ဘုရားကြီး၏ အားပေးတိုက်တွန်းမှုဖြင့် သာမဏေငယ် ဘဝ၌ပင် ရွှေဘိုသို့သွား၍ စာ ချဆရာကလေး လုပ်ခဲ့ရဖူး သည်။ ။ ၁၉၂၁-၂၂ လောက်က ဝါတော်နုန ရ ဟန်းဘောင် တက်စတွင် ပဲခူးမြို့ ကြခတ်ဝိုင်းကျောင်းတိုက်၊ တိုက်အုပ် ဆရာတော်က အကူအညီတောင်းသဖြင့် ပိဋကတ်ဆိုင်ရာ စာကြီးပေကြီးများကို ပို့ချခဲ့ရသည်။ ။ ထိုနည်းတူ ကျိုက်ထိုနှင့် မော်လမြိုင်တွင် မိမိကိုယ်တိုင် ထပ်မံ၍ ပညာဆည်းပူးရင်း တစ်ဘက်ကလည်း ခေတ္တမျှ စာချခဲ့ရသေးသည်။ ။

အိန္ဒိယပြည်တွင် မိမိကိုယ်တိုင် သက္ကတ၊ ဟင်ဒီ၊ အူရဒူ၊ အာရဗီ၊ အင်္ဂလိပ် စသော ဘာသန္တရတို့ ကို လေ့လာရင်း အခြားဘာသာ အယူဝါဒတို့

ကို လေ့လာရင်း ဗုဒ္ဓ ဓမ္မကို သင်ယူလိုသူတို့ အား သင်ကြားပေးခဲ့ရသည် ။ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယပြည် (ယခု ပါကစ္စတန်ဘက်) ရှိ လပ်ကနောင်မြို့ တွင် ၂ နှစ်ခန့် သီတင်းသုံးစဉ်က တနင်္ဂနွေသင်တန်း (Sunday School) ဖွင့်၍ ဗုဒ္ဓဓမ္မကို စိတ်ဝင်စားသူ ပုဂ္ဂိုလ် မည်သူ မဆိုအား သင်ကြားပို့ချ ပေးခဲ့ဖူးသည် ။

အိန္ဒိယတွင် အလွန်ရေပန်းစားသော ဘာသာပေါင်းစုံ ဆွေးနွေးပွဲများ တွင် လည်း အကြိမ်ကြိမ် နှံ့ခဲ့ဖူးပြီ။ အိန္ဒိယ ထုတ် သတင်းစာများ တွင် လည်း ဗုဒ္ဓဓမ္မဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ပါဝင်ရေးသား ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ဖူးပြီ။

အထက်တစ်နေရာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ကြွရောက်ပြီးနောက် မြို့သစ်မြို့၌ ကျောင်းဖွင့်၍ လူငယ်များအား ၂ နှစ်ကျော်ခန့် အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ခေတ်ပညာ သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ဖူးပြီ။

ထိုအတွေ့အကြုံများကား နှယ်နှယ်ရရတော့ မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓဓမ္မကို သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း မရှိသေးသော အိန္ဒိယ အမျိုးသမီး အမျိုးသားများ ၊ တာမီများ နှင့် ဇာတ်နိမ့် ဇာတ်မြင့် အိန္ဒိယတိုင်းသားတို့ အကြားတွင် သာသနာပြုရသည် မှာ လည်း သာမညပုဂ္ဂိုလ်တို့ ၏ အလုပ် မဟုတ်။

ကျောင်းစထောင်စဉ်က ရန်ပုံငွေက မပြည့်စုံ။ စေတနာ့ ဝန်ထမ်း လစာနည်းနည်းဖြင့် အနစ်နာခံ၍ အမှုထမ်းမည့် ပရဟိတ သူရဲကောင်း ဆရာ၊ ဆရာမကလည်း ထိုခေတ်က ခပ်ရှားရှား၊ ဆရာတော်ကြီးနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးသော ရဟန်း အာဇာနည်အချို့သာလျှင် စေတနာ ဆရာအဖြစ် အမှု ထမ်းရန် အသင့်ဖြစ်ကြသည် ။ စကားစ နှစ်အနည်းငယ်၌ ဆရာအများ စုမှာ ရဟန်းသံဃာများ သာ ဖြစ်ကြ၏။ ပရဟိတ လုပ်ငန်းတွင်

ရှေးဦးတီထွင်လမ်းပြသူ သူတော်စင်များ ဖြစ်ကြ၏။ ဘုရားသားတော်များကို ထိုနေရာမျိုး၌ တွေ့ရသည် မှာ ကြည်ညိုဖွယ်ရာအတိ။ အမျိုးသားလိုအပ်ချက်နှင့် လည်း အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်၏။ ကျောင်းကို လာ၍ စစ်ဆေးသော မြန်မာအမျိုးသားပညာအုပ်၊ ပညာဝန်တို့ကလည်း ဆရာတော် ၏ ကျောင်းကို အရည်အချင်း မမီသေးဟု တစ်သံတည်း မှတ်ချက်ပေးကြ၏။ အခြေအနေအရ မည်သူ့ကိုမျှ အဆိုး မဆိုသာ။ အတွေ့အကြုံက ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း စက္ကူဘွဲ့လက်မှတ်လောက် တန်ဖိုးထားခြင်း မခံရ။ အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီအစိုးရ၏ မျက်နှာကိုလည်း ကြည့်ကြရသေးသည် မဟုတ်လော။ ထူးထူးဆန်းဆန်း သတ္တိခံ သူရဲကောင်း ပေါ်လာသဖြင့် တော်ပေသေး၏။

အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားနှင့် မကွေးသို့ရောက် လာသော အင်္ဂလိပ် အမျိုးသားပညာဝန် မစ္စတာ ဂျန်ဘော်(လ်) ဒွင်တို့ကမူ ဆရာတော်၏ ကျောင်းသည် အရည်အချင်း ကောင်းစွာ ပြည့်စုံသည် ဟု ထောက်ခံကြ၏။ မစ္စတာဘော်(လ်) ဒွင်နှင့် ဆရာတော်ကြီးတို့လည်း အတော် စကားလက်ဆုံ ကျသွားကြသည် ဆို၏။

ဦးဖိုးကျားကမူ ၁၉၂၀ ကျောင်းသားသပိတ် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် အလျောက် အမျိုးသားကျောင်းများ ပေါ်လာရုံမျှနှင့် ပင် မြန်မာများ တိုင်းတစ်ပါးအောက်မှ လွတ်မြောက်ဖို့ ရန် ခရီးထက်ဝက်လောက် ရောက်သွားသည် ဟု ယုံကြည်သူ ဖြစ်၏။

အင်္ဂလိပ် ပညာဝန်ကြီးက ဆရာတော်ကြီး၏ ကျောင်း ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ထောက်ခံကာမျှဖြင့် မရပေသေး။ ရှေ့တစ်လှမ်း တက်လိုက်သေး၏။ အမျိုးသားကျောင်းတွင် ကျင့်သုံးနေသော ပညာရေးစနစ်ကို အခြားကျောင်းများကပင် အတုယူထိုက်သည် ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သေးသော

ဟူ၏။

နောက်ပိုင်းတွင် မစ္စတာ ဘော်(လ်)ဒွင် ရင်ဆိုင်ရသည့် ကံကြမ္မာ မည်သို့ရှိသည် ကို ကျွန်တော် မသိ။ ဒီတော့မှ ပင် ဆရာတော်၏ အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းကြီးလည်း အစိုးရ အသိအမှတ်ပြုခံရလေတော့၏။

ကိုလိုနီအစိုးရ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကိုကား ဆရာ တော်က မယူခဲ့ချေ။ ကျောင်း စီမံခန့်ခွဲရေးကိစ္စများ တွင် အစိုးရက စွက်ဖက်လာမည်ကို ရှောင်ရှားလိုသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ဆရာတော်ကျောင်း၏ ပညာရေးစနစ်အရ ၅ တန်း မရှိ။ ၄ တန်းတွင် ပိုသင်ပြီး အောင်လျှင် ၆ တန်း ခုန်တက် သည် ။ ၈ တန်း မရှိ။ ၇ တန်း အောင်လျှင် ၉ တန်း ခုန်တက် သည် ။

၉ တန်း ၁၀ တန်း ကျောင်းသားကြီးများ သည် ၎င်းတို့ ရွေးချယ်သော (သို့မဟုတ်) ဆရာတော် ရွေးချယ်ပေးသော စာအုပ် (သို့မဟုတ်) ကျောင်းပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်ကိုပင် တစ်လှည့်စီ ဖတ်၍ ကျန်အတန်းသူ အတန်းသားများအား ညပိုင်းတွင် ရှင်းပြရသည် ။ ဆွေးနွေးကြရသည် ။

စကားအချေအတင်ပြောပွဲတွေ မကြာခဏ ကျင်းပသည် ။ ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် သဘာပတိလုပ်သည် ။ အဖြေအဆို နှစ်ဖက်ပါဝင်ပြောဆိုသော ကျောင်းသားတစ်ယောက် စီ၏ ဆွေးနွေးမှု အဆင့်အတန်း အရည်အသွေးကို သုံးသပ် ဝေဖန်ပြသည် ။ အာပေးစကား ပြောသည် ။

အချေအတင်ပြောကြသည့် အကြောင်းအရာများ တွင် "ကလောင်သည် ဓားမြှောင်ထက် ထက်၏ " ဆိုတာမျိုးတွေ ပါသည် ။ ပင်နီအင်္ကျီ ဝတ်သင့် မဝတ်သင့် ဆိုတာမျိုး ပါသည် ။ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေးနှင့် အမျိုးသား လွတ်လပ်ရေးနှင့် ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများ ပါသည်

ဟု ရေးရေးသာ မှတ်မိသည်။ ။

ကျွန်တော့် အစ်ကိုအကြီးဆုံး၏ ပါဝင်ဆွေးနွေးမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အချက်အလက်ပြည့်စုံကြောင်း၊ တင်ပြပုံ မဆိုး ကြောင်း၊ အသံသြဇာနှင့် လေယူလေသိမ်းမှာ အများကြီး လိုသေးကြောင်း၊ အသံဆိုသည် မှာ လေ့ကျင့်ယူ၍ ရကြောင်း၊ အနောက်နိုင်ငံများ တွင် မည်သို့ လေ့ကျင့်ကြောင်း ၊ အိန္ဒိယ တွင် မည်သို့ အသံကို လေ့ကျင့်ကြကြောင်း စသည် ဖြင့် ဆရာတော်က သုံးသပ်ပြီး အားပေးစကား ပြောသည် ဆို၏။

ဆရာတော့်ကျောင်းမှ ၁၀ တန်း အောင်ပြီးနောက် ဗိုလ်တထောင် သတင်းစာအယ်ဒီတာ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်လျက် သတင်းစာဆရာအသင်း ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်ခဲ့ဖူး သော ဗိုလ်တထောင် ဦးကိုလေး (ကျောင်းသားအမည် ကိုစိန်မောင်) ဆိုလျှင် စကားပြောကောင်းထဲကဖြစ်သည်။ ။

ရံဖန်ရံခါတွင် စကားရည်လှပွဲ မစမီ ကိုစိန်မောင်သည် သူ၏ အဆို (သို့) အချေကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေမည့် ရတု ရကန် စသည့် ကဗျာလင်္ကာတစ်ခုခုကို ကိုယ်တိုင် ရေးစပ်ပြီး သဘာပတိ ဆရာတော်၏ ရှေ့၌ နူးထောက်ကာ သံနေသံထားဖြင့် ရွတ်ဆိုနေသည့် ရုပ်ပုံလွှာ ကို ကျွန်တော် အမှတ်ထင်ထင် မြင်မိ၏။

ကျွန်တော့်လို ၄ တန်းကျောင်းသား ချာတိတ်မှာ ဘာမျှ ရေရေရာရာ နားမလည်၊ ရင်ထဲတွင် ကား ပီတိဖြစ်ခြင်း၊ အား ကျခြင်း၊ စိတ်တက်ကြွခြင်း များ စွာ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။

ဆရာတော်သည် ထိုခေတ် စာနယ်ဇင်းများ အတွက် မနားမနေ ဆောင်းပါးများ ရေးသည် ။ ကွယ်လွန်သူ ဆရာ ပါရဂူ၏ အဆိုအရ ထိုခေတ်က ထုတ်သော စာနယ်ဇင်း များ တွင် ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ လက်ရာ ဆောင်းပါး တစ်ခုခု မပါသည် က ရှားသည် ။

နိုင်ငံတစ်နံတစ်လျားသို့ လည်း မနားမနေ လှည့်လည် တရားဟောသည် ။ အားလပ်ချိန် ဟူ၍ သိပ်မရှိခဲ့ချေ။

ကျောင်းကြီး၏ နေ့စဉ် အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲရေး ကိစ္စများ ကို ဒုတိယ ကျောင်းအုပ် ဆရာတော် ရှင်ဇေနက ထောင့်စေ့ အောင် ဆောင်ရွက်ပေး သည် ။

နောက်ပိုင်း၌ အစစ နေသားကျလာသောအခါ မည်သည့် အတန်းကို မှူ ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ပုံမှန်တာဝန်ယူ၍ သင်ကြားပို့ချခြင်း မရှိတော့ ချေ။ ၁၀ တန်းမှ စ၍ ကျွန်တော် တို့လို ၃-၄ တန်းသားတွေအထိ သက် ဆိုင်ရာ အတန်းပိုင် ဆရာ၊ ဆရာမ မလာသည့် အခါတွင် မူကား ဆရာ တော်ကြီး ရှင်ဥက္ကဋ္ဌကိုယ်တိုင် အစားထိုး ဝင်ပေးသည် ။ ကျွန်တော်တို့ ၄ တန်းသို့ ဝင်လာသည့် အခါတိုင်း၌ မူ အင်္ဂလိပ် ကဗျာ တစ်ခုခု ရွတ်ဆိုခိုင်းလေ့ရှိ၏။

အတန်းကြီးများ ၌ အတန်းပိုင်ဆရာ မလာ၍ ဆရာတော် ကိုယ်တိုင် အစားဝင်သည့် အခါ၌ ဆရာတော်က မြန်မာမှ အင်္ဂလိပ်၊ အင်္ဂလိပ်မှ မြန် မာဘာသာပြန်နည်းကို လေ့ကျင့် သင်ပြလေ့ရှိသည် ဆို၏။ ခုနစ်တန်း ကျောင်းသားဖြစ်သော ကျွန်တော့်အစ်ကိုအလတ် ပြောပြချက်အရ သိရ သည် မှာ ဆရာတော်ရှေ့မှောက်တွင် အချို့ကျောင်းသားများ အင်္ဂလိပ် မှ မြန်မာသို့ ဘာသာပြန်ရာ၌ အလွန်ပွဲကျသည် ဆို၏။

ရံဖန်ရံခါ အတန်းပိုင်ဆရာ မလာသည့် အခါ၌ ဆရာ တော်သည် အ က္ခရာသင်္ချာ ဂဲဩမက်တြီ စသည့် ဘာသာရပ်တို့ ကိုပင် သင်ပြပို့ချသွား လေ့ရှိသည် ဟု ကျောင်းသားကြီး များ တအံ့တဩ ပြောသည် ကို ကြား ခဲ့ဖူး၏။

ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစားနေသော ကျောင်းသားဦးရေ ၆၀-၇၀ ခန့်ရှိ

သည် ။ နေ့ကျောင်းသားပါ အားလုံး ကျောင်းသား ဦးရေ ၂၅၀ နှင့် ၃၀၀ အကြားလောက် ရှိသည် ထင်၏။

ကျောင်းသားတပည့်အဖြစ် မှတ်ပုံတင်စာရင်းဝင် မဟုတ်ဘဲ ဆရာတော်ထံမှ ဆည်းပူးလိုသော ပညာရပ် တစ်ခုခုကို ခေတ္တယာယီ လာရောက်ဆည်းပူးသော တပည့် တပန်း ဒါယကာအရေအတွက်မှာ လည်း များလှသည် ဆို၏။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ တွင် (ကျွန်တော်သိသမျှ) ဆရာဦးသိန်းဖေမြင့်၊ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး သောင်းထိုက်၊ ဗိုလ်သခင် ဆရာ၊ ကျောက်ရဲသား ကိုမျိုးသန့် (အင်္ဂလိပ်စာ တစ်ဘာသာ တည်းသင်သူ) စသည် များ လည်း ပါ၏။

ဦးသိန်းဖေမြင့်ဆိုလျှင် ဆရာတော်ထံမှ သူ ဆည်းပူး လိုသော ဘာသာရပ်ကို ဆည်းပူးလေ့လာရင်း ဆရာတော်၏ တပည့် အထက်တန်းကျောင်းသားများကိုလည်း သူက မြန်မာစာနှင့် သမိုင်း စသည့် ဘာသာရပ်အချို့ကို ဝင်ရောက် သင်ကြား ပို့ချခဲ့ဖူးသည် ဆို၏။

ဆရာတော်နှင့် ဦးသိန်းဖေမြင့်တို့ မှာ အတော်ရင်းနှီးသော ဆရာ ဒကာ ဆက်ဆံရေး ရှိခဲ့ကြောင်း ရံဖန်ရံခါတွင် တက်ဘုန်းကြီး ဦးသိန်းဖေထံသို့ ဆရာတော်က My Dear TET (သို့မဟုတ်) My Dear T.P.T.P ဟု အစချီလျက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် စာရေးလေ့ရှိကြောင်းဖြင့် ဆရာဦးသိန်းဖေမြင့်၏ ပြောပြချက်အရ သိရဖူး၏။ သူ့လက်ရာ ဆောင်း ပါးတစ်ခုတွင် လည်း ဤအချက်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့ဖူး သည် ထင်၏။ အချိန်ရသည့် တစ်နေ့သောကာလတွင် ဆရာဒကာ အတူပေါင်း၍ ကမ္ဘာလှည့်ပြီး လေ့လာရေးခရီး ထွက်ရန်လည်း မကြာခဏ ပြောကြဖူးသည် ဆို၏။

ဒုဗိုလ်မှူးကြီး သောင်းထိုက်(ကွယ်လွန်) သည် လည်း ကျွန်တော်တို့ အမျိုးသားကျောင်း ကျောင်းသားတပည့်တော့ မဟုတ်။ ၁၉၄၉ ခုက ပြ

ည့်တွင်းရေး ဗရတ်ဗရက်ကာလ တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဝိဇ္ဇာအထက် တန်းကို ပြင်ပမှ အလွတ်ဝင်ဖြေရန် ကြိုးစားနေသည် ။ သမိုင်းစသည့် အခြား ဘာသာရပ်များကို ဆရာ မရှိ ကိုယ်တိုင်လေ့ လာပြီး ဖြေဆိုရန် အခက်အခဲမရှိ။ အင်္ဂလိပ်စာပေနှင့် ဘာသာစကား (English Language and Literature) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရွေးချယ်ပြဋ္ဌာန်း ထားသော ကဗျာကြီး များကို လေ့လာရာ၌ အခက်အခဲရှိ သဖြင့် မွန်းလွဲ ၂ နာရီတိုင်း နတ်မှီ တောရသို့ သွား၍ ဆရာ တော်၏ သင်ကြားပို့ချမှုကို ခံယူခဲ့ရသည် ။

ကျွန်တော်ကလည်း ဗရတ်ဗရက် ကာလတွင် တက္ကသိုလ်ဝင် စာမေး ပွဲဖြေရန် အခက်အခဲရှိနေသဖြင့် အိန္ဒိယသို့သွား၍ ကျောင်းနေရန် စိတ် ကူးဖြင့် ဆရာတော် ထံတွင် ဟိန္ဒူစာ အခြေခံ သင်ယူခဲ့ဖူးသည် ။ ဗိုလ်မှူး သောင်းထိုက်မှာ ထိုစဉ်က သောင်းထိုက် အမည်မခံသေး။ကိုကိုလေးဖြ စ်သည် ။ နောင် တပ်မတော်ထဲဝင်ပြီး အင်္ဂလိပ် စစ်တက္ကသိုလ်ဆင်း ဒုဗို လ်မှူးကြီးရာထူးအထိ တက်သွား သည် ။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာ ကျွမ်းကျင်သော စာရေးဆရာ၊ သတင်းစာဆရာလည်း ဖြစ်သည် ။

ဒုဗိုလ်မှူးကြီး သောင်းထိုက် (ဦးကိုလေး)က နတ်မှီ တောရကျောင်း မှာ သူ တက်ခဲ့ဖူးသည့် အင်္ဂလိပ်ကဗျာ သင်တန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အတွေး အမြင်စာစောင် (၂၀၀၉ ဇွန်လထုတ်၊ အမှတ် ၂၀၇) မှာ အောက်ပါအတိုင်း မှတ်တမ်း တင်ခဲ့သေး၏။

"ကျွန်တော့်ဆရာတွေအကြောင်း ပြောရရင် တောင်တွင်း ဆရာ တော် ဦးဥက္ကဋ္ဌကို ရှေ့ဆုံးက တင်ပြောရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာတော့်ထံ က ဘီအေပြဋ္ဌာန်း အင်္ဂလိပ် ကဗျာ (Golden Treasury) သင်ယူခဲ့ရတာဖြစ်ပြီး ဆရာတော်ကို တစ်နှစ်ခန့် အနီးကပ် ဆည်းကပ် လိုက် ရတာဟာ ကျွန်တော်ဘဝ တစ်ဆစ်ချိုး ပြောင်းလိုက် သလို

ဖြစ်သွားခဲ့တယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်ပါတယ်။ ခံယူ ပါတယ်။ ကျွန်တော် ခုအထိ လုပ်သမျှ ကိုင်သမျှ အောင်မြင်သမျှဟာ ဆရာတော့်ကျေးဇူးက အဓိက ပါပဲ။"

အင်္ဂလိပ်စာဆိုကြီးများ ဖြစ်ကြသော တင်နီဆန်၊ ဘေကန် စသည်တို့ ၏ အင်္ဂလိပ်ဂန္ထဝင် ကဗျာကြီးတွေထဲမှာ သမ္မာကျမ်းစာ စသည် နှင့် တကွ ရှေးဟောင်းဂန္ထဝင် ဇာတ်လမ်း၊ ဒဏ္ဍာရီ၊ ကမ္ဘာ့ရှေးရိုးရာ အစဉ်အလာ၊ စာကြီး ပေကြီးများ နှင့် သက်ဝင်ယုံကြည်မှု စသည် တို့ ကို မကြာခဏ ရည်ညွှန်းလေ့ရှိသောကြောင့် အခက်အခဲရှိသဖြင့် ဆရာ တော်ကြီး ၏ သင်ကြားပို့ချမှု ကျေးဇူးကို သူ၏ ဆောင်းပါး များ တွင် ဦးသောင်းထိုက် ဖော်ပြလေ့ရှိသည် ။

ကျွန်တော်က ဟင်ဒီဘာသာ အခြေခံသင်တန်းကို မွန်းလွဲ ၃ နာရီတွင် စသည် ။ တောင်တွင်းကြီးမြို့တွင်းမှ ကန်တော်ကြီးကိုဖြတ်၍ နတ်မှီတောရသို့ နေ့တိုင်း သွားရ သည် ။ ဦးသောင်းထိုက်၏ အင်္ဂလိပ်ကဗျာသင်တန်း ပြီးဆုံး ချိန်နှင့် ကျွန်တော့် ဟိန္ဒီသင်တန်းစချိန် တိုက်ဆိုင်နေသော ကြောင့် ဦးကိုလေးနှင့် ကျွန်တော်တို့ နတ်မှီတောရ ကျောင်း သားအဖြစ် ၁၉၄၉ လောက် စောစောကပင် နေ့တိုင်း မျက်နှာချင်းဆိုင်ခဲ့ရ၏။ စကားမပြောဖြစ်ခဲ့ပါ။

၁၉၇၄-၇၅ လောက်တွင် ဒုဗိုလ်မှူးကြီး သောင်းထိုက် က နိုင်ငံခြား ရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ လာရောက်တာဝန်ယူ ရသောအခါ ကျွန်တော်တို့ ဆရာတော်ကြီး၏ နတ်မှီတောရကျောင်း သားဟောင်းနှစ်ယောက် မမျှော်လင့်သောနေရာတွင် ရေစက်ဆုံကြပြန်လေ၏။

ဆရာဦးသိန်းဖေမြင့်၊ ဒုဗိုလ်မှူးကြီး သောင်းထိုက်၊ စာရေးဆရာဗိုလ်သခင်ဆရာ (သခင်တင်ဦး) စသည် တို့လို ဆရာတော်ထံ

အခါအားလျော်စွာ ယာယီ လာရောက် ဆည်းကပ် ပညာသင်ယူဖူးသူများမှာ အမြောက်အမြား ရှိသည် ဆို၏။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ အနက် ပိဋကတ် ကျမ်းတတ် ရဟန်းသံဃာတော်များ လည်း အများ အပြား ပါဝင်သည် ဟု သိရ၏။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော့်အသက်အရွယ် နှင့် စတုတ္ထတန်းကျောင်းသားအနေဖြင့် အမှတ်တမဲ့သာ ဖြစ်သောကြောင့် တိကျစွာ မပြောနိုင်ပါ။

ဆရာတော်သည် အချိန်တော်တော်များများ ယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့ အပြား (ရခိုင်၊ ရှမ်းပြည်နှင့် ကရင်-ကရင်နီ ဒေသများ အပါအဝင်) သို့ တရားဟောထွက်လေ့ရှိသည် ။ ထိုအခါမျိုး၌ ၁၀ တန်း ကျောင်းသားကြီးများ အနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မိမိတို့ ရေးလိုရာ အကြောင်းအရာကို ဆရာတော်ရှိရာဒေသသို့ စာရေးသား ပေးပို့ရန် ခွင့်ပြုထား သည် ဟု ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းမှ ၁၀ တန်း အောင်ပြီး လွတ်လပ်ရေးခေတ်၌ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် အမှု ထမ်းနေသော ဦးသန်းမြင့်က ပြောပြဖူးသည် ။ ဆရာတော် ကလည်း ရောက်ရာဒေသမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပင် ဂရုတစိုက် စာပြန်လေ့ရှိသည် ဆို၏။

ကျောင်းသားကြီးများမှာ ဆရာတော်ထံ အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် စာရေးရန် မဝံ့မရဲ ရှိကြသောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ ဆရာတော်ကလည်း မရပ်မနား တစ်မြို့မှ တစ်မြို့ အမြဲ ပြောင်းနေသောကြောင့် လည်း တစ်ကြောင်း အဆိုပါ စာပေး စာယူစနစ်မှာ သိပ်မတွင် ကျယ်ခဲ့ဟု သိရ၏။

အားကစားကို ဆရာတော်က မီးကုန်ယမ်းကုန် အားပေးသည် ။ ကျောင်းအတွက် နှစ်စဉ် ဘောလုံးနှင့် အားကစားပစ္စည်း အများ အပြား ဝယ်လေ့ရှိသောကြောင့် ရန်ကုန်မှ အားကစားပစ္စည်း ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏

အရောင်း မန်နေဂျာ အိန္ဒိယအမျိုးသားသည် ကျောင်းသို့ အနည်းဆုံး တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် လာသည် ။ ယင်းမန်နေဂျာ အိန္ဒိယအမျိုးသားနှင့် ဆရာတော်တို့ အင်္ဂလိပ်မဟုတ်လျှင် အိန္ဒိယ ဘာသာ စကား တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် စကားပြောနေသည် ကို တွေ့ရတတ် သည် ။ ဘာပြောကြသည် ကို သိဖို့ မဆိုထားနှင့် ဘာစကားဖြင့် ပြောနေမှန်းပင် ကျွန်တော် မသိပေ။ ကျွန်တော်တို့ တတွေ သည် အားမကျဘဲတော့ မနေနိုင်။ ကျောင်းသားတိုင်း ဘောလုံး မကစား မနေရ အမိန့်ထုတ်ထားသည် ။ သာမန် အားကစား အပြင် ကျောင်းသားများ ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ကာကွယ် ရေး လက်ရုံး တပ်ဖွဲ့လည်း ရှိသေးသည် ။ ကျောင်းသားတိုင်း မပါမနေရ။ ဝါးရင်းတုတ်ကို သေနတ်အဖြစ် ထမ်းလျက် (သို့မဟုတ်) အလွတ် စစ်ရေးပြရသည် ။ တစ်ပတ်လျှင် ငါးရက် နေ့တိုင်း စစ်ရေး လေ့ကျင့်ရသည် မှာ အမော။ မြို့တွင်းမြို့ပြင်အနှံ့ မကွေးလမ်း၊ ပြည်လမ်း တစ်လျှောက်၊ ရတနာပွင့်လှ ကန်တော်ကြီး ကန်ဘောင်ရိုးတွင် ဝမ်းလျား ထိုးလျက် သေနတ်ပစ်ဟန်၊ စစ်တိုက်ဟန် လေ့ကျင့်ရ သည် မှာ မကြာခဏပင်။

ကျွန်တော်တို့ ၏ စစ်ရေးပြဆရာမှာ ပထမကမ္ဘာစစ်က မက်ဆိုပိုတေးမီးယား (ယခု အီရတ်) စစ်ပြန် ဆရာ ဦးလေးမောင် ဖြစ်သည် ။ ဆူဗေဒါအဆင့် ရောက်ခဲ့သည် ဟု ပြောသံကြားဖူး၏။ ရံဖန်ရံခါတွင် ဆရာမောင်သိန်းဆိုသူ လည်း သင်တန်းပေးသည် ။ သူလည်း စစ်ပြန်တပ်ထွက် တစ်ဦးပင်တည်း။

မက်ဆိုပိုတေးမီးယား စစ်ပြန်ဆရာကြီး ဦးလေးမောင် က ဒေါမာန်ပါပါဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အမိန့်ပေးသံကို ကြားသဖြင့် တောင်တွင်းကြီး ပတ်ဝန်းကျင်က ရွာသူရွာသား လမ်းသွားလမ်းလာများ ကြောက်ကြောက်လန့်လန့် ဖြစ်ကြ ပုံကို မြင်ရသောအခါ ကျွန်တော်တို့ လက်ရုံးတပ်ဖွဲ့ဝင် ချာတိတ်တွေသည် ဘယ်

တုံးကနှင့် မျှ မတူအောင် ဖနောင့် ကြွခဲ့ကြ၏။ ရင်ကော့ခဲ့ကြ၏။ လက်မ
ထောင်ခဲ့ကြ၏။

ဦးလေးမောင်ကလည်း ဝတ်စုံအပြည့်၊ ရင်ဘတ်တွင် တံဆိပ်တွေနှင့်
အပြည့်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်ထဲတွင် နန်းရင်းဝန် ဦးစော တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရ
င်း ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းကို ဝင်လာသည် ။ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ စစ်
ရေးပြသည် ကို ကြည့်လိုသည် ဆိုသဖြင့် ပြလိုက်ကြရသေး၏။ ပထမက
မ္ဘာ စစ်ပြန်ကြီး ဆရာ ဦးလေးမောင်မှာ ကိုလိုနီအစိုးရကိုလည်း ကောင်း
၊ မြန်မာအလိုတော်ရိ ခေါင်းဆောင် ဆိုသူများကို လည်းကောင်း
အမုန်းကြီး မုန်းသူဖြစ်သဖြင့် ဦးစောရှေ့တွင် စစ်ရေးပြရန် ငြင်းဆန်နေ
သေး၏။ ဆရာတော်၏ အမိန့်ဖြင့် ခေါ်ယူရ၏။

ဦးစောကား ကျွန်တော်တို့ အမျိုးသားကျောင်း ကာ ကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့
ကို သူ၏ ဂဠုန်တပ်ဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းလျှင် ငွေကြေးဝတ်စုံ ဘင်ခရာအဖွဲ့ စ
သည် ရက်ရက်ရောရော ထောက်ပံ့မည်ဟု မက်လုံးပေး၍ ဆွယ်ခဲ့သေး
သည် ဆို၏။

ဆရာတော်၏ အမျိုးသားကျောင်းတပ်ဖွဲ့မှာ ထိုစဉ်က ပင် တို့ ဗမာ
အစည်းအရုံး၏ လက်ရုံးတပ်နှင့် ဆက်သွယ်ထားပြီးဖြစ်သည် ။ နန်းရင်း
ဝန် ဦးစောကို ကျောင်းဝင်းထဲက မန်ကျည်းပင်ကြီး သုံးပင်ရှေ့တွင် ဧည့်
ခံသည် ။

ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးထား သော သြဘာ
စာကို ဆရာကြီး ဘီ.ပီ အချာရီယား (ဆရာ တော်၏ မိတ်ဆွေ အိန္ဒိယမှ
လာရောက်အမှုထမ်းနေသူ) က ဖတ်ကြားသည် ။ ဆရာများ ရော ကျော
င်းသားများ ပါ အားလုံးရှိကြသည် ။ ကျွန်တော်လည်း တစ်နေရာမှာ ပါခဲ့
၏။

ယခင်က ဒေါက်တာဘမော် (ပညာရေးဝန်ကြီးလား၊ နန်းရင်းဝန်ဘဝလား မပြောတတ်) လည်း လာဖူးသည် ဟု သိရ၏။ ထိုစဉ်ကလည်း ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် ရေးထားသော ဩဘာစာကို ဆရာဦးကိုကြီး (နောင်အခါ အမျိုးသားစာပေဆုရ စာရေးဆရာ တောင်တွင်း ကိုကိုကြီး) က ဖတ်သည် ဆို၏။

ဦးစောရော ဒေါက်တာဘမော်ပါ ဝါရင့် နိုင်ငံရေး သမားကြီးများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် တကယ်ပင် ၎င်းတို့ အား ဩဘာ ထောပနာပြုနေသည် ကို ကျေနပ်စွာ နားထောင် နေဘိသကဲ့သို့ ပြုံးပြုံးကြီး နားထောင်သွားကြသည် ဟု သိရ ၏။

အမှန်စင်စစ် ဩဘာစာတွင် မြန်မာခေါင်းဆောင် လူကြီးများ ၊ ဝါရင့် နိုင်ငံရေးသမားကြီးများ သည် လက်တွေ့အနှစ်သာရ ဘာမျှမပါသော အပြောသမား ထိပ်သီး ထိပ် ထိပ်ကြဲများ သာ ဖြစ်ကြသည် ဟူသည့် သဘော ဝေဖန်ရေး သားထားသည် ဆို၏။

ဒေါက်တာဘမော်ကမူ ဆရာဦးကိုကြီးအား ဆရာ ကလေးငယ်ငယ် နှင့် တယ်သတ္တိကောင်းပါကလားဟု မှတ် ချက်ပြုသွားကြောင်း ဆရာဦးကိုကြီး ပြောပြသဖြင့် သိရ၏။

ကျွန်တော်တို့လို ရေနံချောင်းတွင် ဘီအိုစီ ဓနရှင် ကုမ္ပဏီက ဖွင့်ထားသော ကျောင်းမှာ နေပြီးမှ ဆရာတော်၏ အမျိုးသားကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့လာသူ အားလုံး အထူး အဆန်းချည်း ဖြစ်နေ၏။ ရေနံချောင်းမှ ကျောင်းပြောင်း လာသူများမှာ ကျွန်တော်တို့ ညီအစ်ကိုသုံးယောက်ချည်း လည်း မဟုတ်သေး။

ဗလကောင်းကောင်း ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း ဖြစ်သဖြင့် နှစ်စဉ် အမျိုးသားအောင်ပွဲနေ့ စီတန်းလှည့်လည် ရာ၌ အမိမြန်မာပြည်နှင့် အ

တူ ဗန္ဓုလစစ်သူကြီးအဖြစ် ပါဝင် ရသော အထက်တန်းကျောင်းသားကြီးလည်း ရှိသေး၏။ သူ၏ အရပ်အမောင်းနှင့် ယောက်ျား ပီသသော ခွန်အား ဗလကို သဘောကျသော ဆရာတော်က အဆိုပါ ရေနံချောင်း ကျောင်းသားကြီးကို မင်းသားကြီးဟု အမြဲခေါ်၏။

ဆရာတော်၏ အမျိုးသားကျောင်း မဖွင့်မီက တောင် တွင်းကြီးမြို့တွင် အမျိုးသားအောင်ပွဲနေ့ ကျင်းပခြင်းပင် မရှိခဲ့ချေ။ ဘီအိုစီ ကုမ္ပဏီက ဖွင့်သော ကျောင်းတွင် နေစဉ်က ကျွန်တော်တို့ သည် နေ့စဉ် နံနက်တိုင်း အင်္ဂလိပ်ယူနီယံဂျက် အလံကို အလေးပြုရ၍ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မင်းမြတ် သက်တော် ရာကျော် ရှည်ပါစေကြောင်း ဆုတောင်းလင်္ကာကို ရွတ်ရ၏။ ကင်းထောက်လုပ်ငန်း၊ ဝံပုလွေလုပ်ငန်းတွေတွင် ပါရ၏။ အလွန် အလုပ်များ ခဲ့ကြသည် ။ ကလေးဘဝတွင် စိတ်ပါ သည် လည်း ရှိသည် ။ စိတ်မပါသည့် အခါလည်း ရှိသည် ။ အမျိုးသားအောင်ပွဲနေ့ကိုကား ထိုစဉ်က ကြားပင် မကြားဖူး ခဲ့ကြချေ။

ဆရာတော်၏ အမျိုးသားကျောင်းသို့ ရောက်သွား သောအခါ ယူနီယံဂျက်အလံကိုလည်း ရာသက်ပန် ကျောပေး ထားရစ်ခဲ့သည် ။ ဂျော့ဘုရင်မင်းမြတ် သက်တော်ရာကျော် ရှည်ဖို့ ဘုရားကယ်မဖို့ ကျွန်သက်ရှည်ဖို့ ဆုတောင်း လင်္ကာ ကဗျာကိုလည်း မေ့လိုက်ပြီ။ ၎င်းအစား ဘိုးဘိုးအောင် သီချင်း၊ နဂါးနီသီချင်း၊ သူဌေးဝါဒသီချင်း၊ ပပဝတီနှင့် မင်းကုသသီချင်း စသည် တို့ ကို ဟစ်ကြပြီ။ ကင်းထောက် လုပ်ငန်း စသည် တို့ အစား ဝါးရင်းတုတ်ထမ်း၍ စစ်ရေး အခြေခံ လေ့ကျင့်ကြရသည် ။ နံနက်တိုင်း ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အား ပူဇော်သော အင်္ဂလိပ်ကဗျာကို ဆရာတော်ရှေ့မှောက်တွင် သံပြိုင်ညီညာဖြဖြ ရွတ်၍ ဘုရားအာရုံပြုကြရသည် ။ ညနေတိုင်း ဩကာသ ကန်တော့ချိုးဖြင့် လက်အုပ်ချီမိုးကာ ထုံးစံအတိုင်း

ဘုရားရှိခိုးကြရသည် ။

ALL THE BUDDHA'S ARE WONDERFUL AND GLORIOUS အစချီသော ဗုဒ္ဓပူဇာ အင်္ဂလိပ်ကဗျာကို အလှည့်ကျ အထက်တန်းကျောင်းသားတစ်ဦးက ရှေ့က တိုင်၍ အားလုံး လိုက်ဆိုရသည် ။ အသံထွက် စသည်မှားယွင်းချွတ်ချော်မိလျှင် ဆရာတော်က ပြင်ပေးသည် ။ ယင်းကဗျာလင်္ကာကို ဘယ်သူရေးသည် ကို ကျွန်တော်မသိ။ ဒေသအရပ်ရပ်မှ ကျောင်းသားများကလည်း စုံလှ၏။ ပုဂံ-ညောင်ဦး-စဉ့်ကူး-ချောက်-ကျောက်ပန်းတောင်း စသည် မှ ကျောင်းသားများ ၊ ရန်ကုန်မြို့ကြီးနှင့် မနီးမဝေး မှော်ဘီ၊ တိုက်ကြီး၊ မအူပင်၊ သရက်၊ အင်းမ၊ ကြံခင်း၊ အာလံ စသည် မှ ကျောင်းသားများ လည်း ပါသည် ။

၁၉၃၆ ခုနှစ် ကျောက်တွင်း ဘာသာဝါဒ ပြိုင်ပွဲအပြီး တွင် ဆရာတော်၏ ဂုဏ်သီတင်းကလည်း နိုင်ငံနှင့် တစ်ဝန်း ဟိုးလေးတကျော်ဖြစ်ကာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲ၊ အမျိုးသားရေး ဒီလှိုင်းနှင့် အတူ ပြင်းထန်စွာ ရိုက်ခတ်စ ပြုလျက်ရှိလေ၏။ ဝက်ထီးကန်၊ ပြည်ဘက်မှ ကျောင်းသား များ လည်း ရောက်လာသည် ။ ရန်ကုန်-မန္တလေး မီးရထားလမ်းတစ်လျှောက်ရှိ ရေတာရှည်၊ ပျဉ်းမနား၊ ညောင်လေးပင်ဘက်မှ ကျောင်းသားများ လည်း ရှိ၏။ တောင်တွင်း-မြို့သစ်-နတ်မောက်-မိချောင်းရဲ-ဆင်ပေါင်ဝဲ တစ်ဝိုက်က ကျောင်းသား တွေကတော့ အများ စု။ ထူးခြားသည် မှာ ရေး-မြိတ် စသည် တနင်္သာရီနယ်ဘက်မှ ကျောင်းသားနှင့် ရှမ်းပြည် ကျောက်မဲ မှ ကျောင်းသားလည်း ရှိသေးသည် ။

ပို၍ ထူးထူးဆန်းဆန်း အံ့ဘနန်းဟု ဆိုရသည် မှာ မူဆလင်၊ ဟိန္ဒူ၊ ဆစ် ဘာသာဝင် ကျောင်းသားငယ်ကလေး အချို့ကိုပါ ဆရာတော်ကျောင်း၌ တွေ့ရခြင်း ဖြစ်၏။ ဆရာတော်ကြီးသည် သူတို့ မိဘများအား မည်

သို့ ဟောပြော စည်းရုံး သင်ကြားပို့ချထားလေသနည်း။ အံ့ဖွယ်ရှိစွာ တကား။ ကျောင်းသားအချင်းချင်းလည်း အလွန်ညီညွတ် စည်းရုံးမှု ရှိလျက် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် သံယောဇဉ်ကြီးလှ ပေသည် ။ ကျွန်တော်ဆိုလျှင် လောလောဆယ် မျက်နှာချင်း ဆိုင်၌ ရှိသော အိမ်နီးချင်း၏ အမည်ကို ရုတ်တရက် ဖော်မရဘဲ ရှိချင်ရှိမည်။ အမျိုးသားကျောင်းကို ၁၉၄၀ လောက်က ဒေသအနှံ့အပြားမှ လာနေကြသော ၉ တန်း ၁၀ တန်း ကျောင်းသားကြီးများ ၏ နာမည်ကို ချက်ချင်းပြောရန် အခက်အခဲ မရှိပေ။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့် နောက် အမျိုးသားကျောင်း ကြီးကို ပြန်မဖွင့်တော့သော်လည်း ကျောင်းသားဟောင်း အသင်း အောက်ဗမာပြည် (ရန်ကုန်ဗဟိုပြု) နှင့် အထက် ဗမာပြည် (မန္တလေးဗဟိုပြု) ဟူ၍ နှစ်အတန်ကြာ ရှိခဲ့သေး၏။

ဆရာတော်၏ အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်း ဖွင့် သည့် နှစ်တွင် တောင်တွင်းကြီးမြို့ရှိ အစိုးရအထက်တန်း ကျောင်းအုပ်ကြီးမှာ မစ္စတာ ဖနန်ဒက်(စ်) ဖြစ်ပါသည် ။ အမျိုး သားကျောင်းဖွင့်ပြီးနောက် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျောင်းသားအရေအတွက်ကို အတန်ငယ် ထိခိုက်လျော့ပါး စေခဲ့ကြောင်းဖြင့် ကျောင်းအုပ်ကြီး မစ္စတာဖနန်ဒက်(စ်) ၏ နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာတွင် ဝန်ခံဖော်ပြထားသော ဟူ၏။ ကျွန်တော်တတ်အပ် သေချာမသိပါ။

ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်သိသည် မှာ အထက်တန်းပြ ဆရာကြီး မြန်မာပညာရှိ ဦးကွန့်သည် လစာမှန်မှန်ရသော အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်း ကျောင်းဆရာကြီးအလုပ်ကို စွန့်ပြီး ဆရာတော်၏ အမျိုးသားကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ အမှုထမ်းခဲ့သည် ။ နောင်အခါတွင် ဆရာကြီး၏ သမီးဖြ

စံသူ ဆရာမရော၊ သားမက်ဖြစ်သူ ဆရာဦးလေးမောင်ပါ အမျိုး သား ကျောင်းတွင် စေတနာ ဆရာ၊ ဆရာမ အသီးသီး ဖြစ်လာကြ၏။

ဆရာကြီး ဦးကွန်ကိုယ်တိုင်မူကား ကွယ်လွန်သည် အထိ ဆရာ တော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ထက်ကြပ်မကွာ ဆည်းကပ် ပူဇော်ရင်း၊ တရားဓမ္မ အားထုတ်ရင်း ကျောင်းကြီး၏ ကိစ္စ အဝဝကို ပူးပေါင်းကူညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော တကယ့် မျိုးချစ် ဆရာကြီး ဖြစ်၏။

၁၉၃၆ ခု ကျောက်ကွင်းဝါဒပြိုင်ပွဲကိုလည်း ဆရာတော် နှင့် အတူ ဆရာကြီး ဦးကွန် လိုက်ပါသွားခဲ့၏။

၁၉၄၂ ဆန်းစတွင် အင်္ဂလိပ်များ မြန်မာနိုင်ငံမှ အဆုတ် တွင် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်က ဆရာတော်ကြီးအား ဖမ်း၍ တောင် တွင်းကြီးအချုပ်စခန်းတွင် အကျဉ်းချထားခြင်း ခံခဲ့ရသေး၏။ အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်က ခြောက်လူးပြူးဖြင့် နားထင်ကိုထောက်၍ စစ်ဆေးသည် အထိ ဆရာတော် ခံခဲ့ရသည် ။ အခြေအနေ မှန်ကို ရေရေလည်လည် ရှင်းပြနိုင်သဖြင့် တစ်ကြောင်း၊ တကယ်လက်တွေ့ စောင့်ကြည့်ထိမ်းသိမ်းရန် တာဝန်ကျသူ များမှာ အိန္ဒိယစစ်သားများ သာ ဖြစ်သဖြင့် အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာ တို့၏ ကိုလိုနီ ကျွန်ဘဝ၊ ဘဝတူအခြေအနေကို ထောက်ပြလျက် သူတို့ ဘာသာစကားဖြင့် ဆရာတော်က ဝံသာနုတရားဟောပြော လိုက်နိုင်သဖြင့်လည်း တစ်ကြောင်း ဆိုးဆိုးဝါးဝါး တော့ သိပ်မဖြစ်ခဲ့ချေ။

ဤတွင် လည်း ဆရာကြီး ဦးကွန်သည် ဆရာတော်၏ ကျန်းမာရေး အခြေအနေအရ တစ်ပါးတည်း ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခြင်းကို လက်မခံနိုင်၊ သူ (ဆရာကြီး) ကိုယ်တိုင် ကိုပါ အတူဖမ်းမှ ဖြစ်မည်ဟု ဇွတ်အရေးဆိုသဖြင့် ဆရာ တော်နှင့် အတူ ပါသွားခဲ့ရသည် ဆို၏။

အင်္ဂလိပ်များ ပြေးပြီးနောက် အကျဉ်းစခန်းမှ ပြန် အလွတ်တွင် စပ်

ကူးမပ်ကူး မင်းမဲ့လိုဖြစ်နေချိန်၌ ကြုံ ကြိုက်ရာ နားလှည်းတစ်စီးကိုယူ၍ ဆရာတော်ကြီးကို လှည်းပေါ်တင်ပြီး ဆရာကြီး ဦးကွန့်က လှည်းမောင်းကာ နတ်မှီတောရသို့ အခန့်သား ပြန်လာကြရသည် ဆို၏။

ဆရာကြီးဦးကွန့်၏ မြန်မာစာပေ နှံ့စပ်ကြွယ်ဝပုံကို လည်းကောင်း၊ မျိုးချစ်စိတ်နှင့် အပြောအဆို အာဝဇ္ဇန်းကို လည်းကောင်း ဆရာတော်က အလွန်လေးစားသည် ဆို၏။

ရန်ကုန်မြို့ မြို့မ အမျိုးသားကျောင်းတွင် ကျင်းပသော အမျိုးသားကျောင်းပေါင်းစုံ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးများ ၏ ညီလာခံသို့ "တို့ - ရွှေနားပေကြီးကို ခေါ်သွားပြီး ပွဲထုတ် လိုက်ရလျှင် ဘာပြောကောင်းမလဲကွာ" ဟူ၍ ဆရာတော် ကြီးက ပြောလေ့ရှိသည် ဆို၏။

ထိုမြို့မကျောင်း ညီလာခံကြီးမှာ ကား အပြောကောင်း၊ အဟောကောင်းများ ဖြစ်ကြသော ဆရာကြီး ဦးဘလွင် (နောင်အခါသံအမတ်) ဆရာနု (အမျိုးသားကျောင်းဆရာ နောင်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်)၊ ဆရာသန့် (အမျိုးသားကျောင်းအုပ် နောင်တွင် သံအမတ်ကြီးနှင့် ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်) ဆရာဟိန် (စာရေးဆရာ) စသူတို့ ၏ ပွဲတည်း။

"ရွှေနားပေ" ဆိုသည် မှာ ဆရာကြီး ဦးကွန့်သည် အကြားအာရုံ အနည်းငယ် ချွတ်ယွင်းသောကြောင့် ဆရာတော် က ကျီစယ်၍ ခေါ်သော ချစ်စနိုး နာမည် ဖြစ်၏။

အခက်အခဲအမျိုးမျိုးအကြားမှ အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းကြီးကို တိုးတက်အောင်မြင်မှုရအောင် ဆောင် ကြဉ်းရာ၌ ဆရာတော်ကြီး ရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် တကွ ဒုတိယ ကျောင်းအုပ်ဆရာတော် ရှင်ဇေနနှင့် ဆရာကြီး ဦးကွန့်တို့ သည် တက်ညီလက်ညီ စိတ်သဘောညီလှပေ၏။

နှစ်စဉ် အမျိုးသားအောင်ပွဲနေ့ လှည့်လည်ခြင်းမပြုမီ
ဘောလုံးကွင်းကြီး၌ စုရုံးရောက်ရှိလာသော ပရိသတ်အား ဆရာကြီး ဦး
ကွန့်က မိန့်ခွန်းပြောကြားလေ့ရှိသည်။ ။

အရှေ့ဘက် ကောင်းကင်မှ ထွက်ပြူစပြုလာသော နေဝန်းနီနီကြီးကို
ကျောပေးလျက် နေရာယူပြီး မားမား မတ်မတ်ရပ်ကာ ဆရာကြီး ဦးကွ
န့်က သူ၏ အသံဩကြီး ဖြင့် -

"အရှေ့ပြုဗွာ ဝိဒေဟကျွန်းမှ သူရိယနေမင်းကြီး ထွက်ပြူလာဘိသ
ကဲ့သို့ မြန်မာတိုင်း မြန်မာတိုင်း လိုလားတောင့်တအပ်သော အမျိုးသား
လွတ်လပ်ရေး ကြီးသည် လည်း မြန်မာတို့ ၏ လက်ဝယ်သို့ မလွဲမသွေ မှ
ချဆပ်ဆပ် မနှေးအမြန် လက်ဆုပ်လက်ကိုင်ရောက်ရ ရ၊ရမည်မှာ
မြေကြီးလက်ခတ် မလွဲတည်း" ဟူ၍ နိဂုံးချုပ်လေ့ရှိ၏။

ပြုဗွာဝိဒေဟကျွန်းတွေ ဘာတွေ နားမလည်ဘဲလျက် ပင် ကျွန်တော်
တို့ တစ်တွေလည်း အားမာန်မတက်ဘဲ မနေ နိုင်ခဲ့ချေ။

၁၉၃၅ တွင် ရေနံချောင်းမြို့၌ ဒို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ပထမမြောက်
ညီလာခံ ကျင်းပသည်။ ။ ရန်ကုန်မြို့မှ မြန်မာ ပညာရှိ ဆရာကြီး ဦးလွန်း
လည်း အခြားလူငယ်ခေါင်းဆောင် များ နှင့် အတူ ရေနံချောင်း ညီလာခံ
သို့ အသွားတွင် တောင် တွင်းကြီးမြို့ရှိ အမျိုးသားကျောင်းသို့ ဝင်၍ ဆ
ရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌအား ဝတ်ပြုကန်တော့ကြသည်။ ။ တောင်တွင်းကြီး မှ
ဆရာတော်၏ ဒကာတစ်စုနှင့် ဆရာတော်ကြီးကျောင်း၌ ဆုံမိကြရာတွင်
မြို့လုလင်က မင်းကြီး ဗိုလ်မင်းရောင် အကြောင်းကို စကားစပ်မိကြသ
ည် ဆို၏။

ဤတွင် တောင်တွင်းကြီးမှ ဒကာများက မင်းကြီး ဗိုလ် မင်းရောင်၏
မြေး၊ မြစ်ကလေးပင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ပြော

ပြရာ ဆရာကြီးက "တို့ အိမ်ဘက် မကြာခဏ ပေါက်ပေါက်လာတတ်တဲ့ မျက်နှာ မှုန်သိုးသိုးကောင်လေး ထင်ပါရဲ့ " ဟု ပြောသေးသည် ဟူ၏။

စကားစပ်၍ ဆိုရလျှင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ကျောင်းသားဘဝ မှ စ၍ တိုင်းပြည်လွတ်လပ်ရေးအတွက် တစိုက်မတ်မတ် စတင်ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း ထိုအချိန် အထိ သူ၏ ဇာတိပုည ဂုဏ်မာနကို မဖော်ဘဲ မြှုပ်နှံထားနိုင်သည် မှာ မည်သူမျှ မချီးကျူးဘဲ နေနိုင်ဖွယ်မရှိပေ။

ဖော်ပြပါ အဖြစ်အပျက်ကို ဆရာကြီး ဦးအောင်သင်း (တစ်သက်တာ စာပေဆုရ) ဟောပြောပွဲတစ်ခုတွင် ပြောဖူး ၏။ ကဗျာဆရာကြီးတင်မိုး (အမျိုးသားစာပေ ကဗျာဆု အကြိမ်ကြိမ်ရ) ကလည်း သူ၏ ဆောင်းပါးတစ်စောင်တွင် ဖော်ပြရေးသားခဲ့ဖူး၏။

ဆရာကြီး ဦးလွန်းလည်း ရေနံချောင်းမြို့တွင် ကျင်းပ သော ဒို့ဗမာ အစည်းအရုံး၏ ပထမမြောက် ညီလာခံ၌ ဒို့ဗမာ အစည်းအရုံး တရားဝင် အသင်းသားဖြစ်လာသည် ။ သခင် ကိုယ်တော်မှိုင်းဘွဲ့ကိုလည်း တစ်ပါတည်း ခံယူ လိုက်လေ၏။

ဒို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ အဆိုပါ ပထမညီလာခံ (၁၉၃၅) မှ စ၍ ဆရာတော်၏ တောင်တွင်းကြီး အမျိုးသား အထက် တန်းကျောင်းသည် ပြည်မြို့ဘက် လမ်းကြောင်းမှ ရန်ကုန်-မန္တလေး အစုန်အဆန် စည်းရုံးရေးခရီး ထွက်ကြသော ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင်ခေါင်းဆောင်များ နှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ အတွက် မြေလတ်ဒေသက ပုံမှန် စခန်းတစ်ထောက် ဖြစ်သွားခဲ့လေ၏။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကား ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် ဘဝ၊ သခင်နိုင်ငံရေးသမားဘဝမှ စ၍ အမျိုးသားခေါင်း ဆောင်ကြီး ဖြစ်လာသည် အထိ ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဆက်ပြတ်သည် ဟူ၍ မရှိခဲ့ပေ။

တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝကပင် ကြုံကြိုက်သည့် အခါတိုင်း အမျိုးသားကျောင်းကို ဝင်၍ ဆရာတော်နှင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးလေ့ရှိ၏။ ရံဖန်ရံခါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ စကားဖြင့် ဆွေးနွေးကြသည် ဆို၏။

"လူသေလူဖြစ်" ကျမ်းကိုပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လျှောက်ထား တောင်းပန်ချက်အရ ရေးသည် ဟူ၍ ကျွန်တော် တို့ ကျောင်းသားများ အကြားတွင် ကောလာဟလ ဖြစ်လာ သေး၏။ အတိအကျတော့ ဟုတ် ဟန် မတူပါ။ ဆရာတော် ကား လိုအပ်သည် ထင်လျှင် ကျမ်းပြုဖို့ ၊ တ ရားဓမ္မ ဟောပြုဖို့ ရန်အတွက် တောင်းပန်မည့် ဒကာ၊ ဒကာမကို မျှော် နေသူ မဟုတ်ပါ။

တစ်ကြိမ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌအား တာဝါလိန်းနေအိမ်သို့ ပင့်ဖိတ်ဆွမ်းကပ်ပြီး တစ်နေ့ကုန် တစ်နေခန်း (ထိုင်လိုက်၊ လျောင်းလိုက်ဖြင့်) ဆွေးနွေးကြသည် ဆို၏။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဂျပန်လူမျိုးများ ၊ ဆစ်ဘာသာဝင် ပန်ချာပီများ ၊ အစ္စလမ်ဘာသာဝင် စသည် များ သည် သူတို့ ၏ အစဉ်အ လာ ယုံကြည်မှုအသီးသီးနှင့် အညီ အလွန် သတ္တိကောင်းကြကြောင်း၊ လိုအပ်လျှင် အသက်ကိုပင် စွန့်ရန် ဝန်မလေးကြကြောင်း၊ မိမိတို့ မြန်မာ များမှာ သေရ မည်ဆိုလျှင် နောင်ဘဝတွင် ဘာများ ဖြစ်မလဲဟု တောင် တွေး မြောက်တွေးဖြင့် အလွန် သူရဲဘောကြောင်တာကို တွေ့ရ ကြောင်း စသဖြင့် ဆရာတော်ကြီးအား လျှောက်တင်သည် ဆို၏။

ဆွေးနွေးပြီးသဖြင့် တာဝါလိန်းနေအိမ်မှ ပြန်၍ ထွက်ခါ နီးတွင် နှု တ်ဆက်ရင်း ဆရာတော်ကြီးက "အေးကွာ ဒါဆိုရင် မင်းက လူသေလူဖြ ဖ် လူဖြစ်လူသေလို့ ဆောင်ပုဒ်တစ်ခု ထုတ်လိုက်ပေါ့ကွာ" ဟု ပြောကြား သွားကြောင်းဖြင့် စာရေး ဆရာ မင်းအောင် (မိုးအောက်မြေပြင် ဝတ္ထုဖြ

င့် ဦးဦး ဖျားဖျား စာပေ ထောင်ဆုရ) က သူ၏ ဆောင်းပါး တစ်စောင်တွင် ရေးခဲ့ဖူး၏။

ဤအဖြစ်အပျက်ကို ဆရာမင်းအောင်က ၎င်းအား မည်သူက ပြောပြသဖြင့် မည်ကဲ့သို့ သိခဲ့သည် ကိုလည်း ကျွန်တော် အမှတ်အသား မပြုမိချေ။

အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းကြီးကို တည်ထောင် သူ ကျောင်းအုပ်ကြီးဘဝ၊ ထို့ပြင် စာနယ်ဇင်း အဆောင် ဆောင်တွင် အမျိုးသားတိုးတက်ရေး၊ ပြုပြင်ရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးရှင် ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်၊ သာသနာပြု ဆရာတော်ဘဝမှ စ၍ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကျင်းပသော သမိုင်းဝင် ဖဆပလ နေသူရိန်ညီလာခံကြီးကို သံဃာ့ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက် သည် အထိ ကာလတစ်လျှောက်တွင် ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ကြာကြာကြီး အဆက်ပြတ် သည် ဟူ၍ ရှိခဲ့ဟန်မတူပေ။

ဂျပန်ခေတ်တွင် အခြား ဆရာတော်အချို့နှင့် ဆရာ ကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းတို့ နှင့် အတူ ဂျပန်စစ်အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်တို့ ၏ အလိုကျ သံဃာညီညွတ်ရေးလုပ်ငန်း စီစဉ်ခဲ့ကြဖူး၏။ သံဃာညီညွတ်ရေးကို ဓားမိုး၍ လုပ်လျှင် အောင်မြင်နိုင်ဖွယ်မရှိကြောင်း စသည် ဖြင့် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌက ထောက်ပြခဲ့၏။ ဂျပန်ဖက်ဆစ်တို့ အလိုမကျ၍ ဖမ်းဆီးပြီး အကျဉ်းချခံ (ယခု ဒဂုံ အမှတ် ၁ ကျောင်းတွင်) ခဲ့ရဖူး၏။ ဗိုလ်မိုးကြိုးကိုယ်တိုင် ဆရာတော်၏ ကုပ်ပေါ် ဓားတင်၍ စစ်မေးခြင်းပင် ခံခဲ့ရသည် ဟု အဆိုရှိ၏။ သခင်အောင်ဆန်း နှင့် သခင်မြတို့ သိသွားမှ ၎င်းတို့ ကြားဝင် ပြောဆိုပေး သဖြင့် သက်သာရာရခဲ့၏။ (ဆရာတော်ရေး "စစ်

တွင်းကြုံရ ငါ့ဘဝ" ညွှန်း) ၎င်းဆောင်းပါးကို ၁၉၅၂/၅၃ လောက်က ဆရာဦးညိုမြ အိုးဝေသတင်းစာတွင် ကိုယ်တိုင် ဖတ်ခဲ့ရ ဖူး၏။ ထပ်မံကြည့်ရှုလိုသဖြင့် ရှာဖွေရာ ယခုထိ မတွေ့ သေးပါ။ ဆရာတော်၏ ဗုဒ္ဓသာသနာပြု အမျိုးသား အထက် တန်းကျောင်းကြီးမှာ အခက်အခဲအမျိုးမျိုး အကြားမှ ပင် လျှမ်းလျှမ်းတောက် တိုးတက်အောင် မြင်ခဲ့လေ၏။ ၁၉၄၂ ခု နှစ်ဦးပိုင်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကပ်ကြီး ဆိုက်ကာမှ ပင် ပိတ်လိုက် ရတော့၏။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်မူ အမျိုးသားကျောင်းဟူ၍ သီးခြားရှိရန် မလိုတော့ပါ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ ဖွင့်ထားသော ကျောင်းများ အားလုံး အမျိုးသားကျောင်းချည်းသာလျှင် ဖြစ်ရပေမည်။

တစ်ချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘုံဘေမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာ အသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာနယားက ၎င်းတို့ တည်ထောင် ထားသော ဘုံဘေ ဗုဒ္ဓဝိဟာရသို့ ကြွရောက်၍ ဓမ္မကထိက ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်အဖြစ် သီတင်းသုံးပါရန် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ အား ပင့်ဖိတ်ခဲ့သည် ။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ကို မယူပဲ မြန်မာဝံသာနုစေတနာရှင်များ ၏ အကူအညီ သက်သက်ဖြင့် ပရဟိတစိတ်ဓာတ် အခြေခံလျက် တည်ထောင်ထားသော အမျိုးသားကျောင်းကြီးကို မျက်နှာလွှဲ၍ ပစ်ထားခဲ့ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။

ဒေါက်တာနယားတို့ လိုလားသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်တိုင် လာရောက်ကျောင်းထိုင်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်တော့ကြောင်း၊ မစ္စတာနယားတို့ ဘက်က လက်ခံနိုင်ပါလျှင် မိမိ၏ ကိုယ်စား တစ်ဦးဦးအား လွှတ်ရန် စီစဉ်ပေးနိုင်ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့ရ၏။

ဒေါက်တာနယားတို့ က လက်ခံသဖြင့် ဆရာတော်က သူ၏

တပည့်ကြီး ရှင်အရိယဓမ္မ (အင်္ဂလိပ်-အိန္ဒိယ ကပြား၊ ရိုမန်ကသလစ် ဘာသာမှ ပြောင်းလာသူ၊ ဗုဒ္ဓဝါဒကျမ်းပြု) အား ဘုံဘေဝိဟာရသို့ ကိုယ် စား စေလွှတ်လိုက်ရသည်။ ။

ရှင်ဥက္ကဋ္ဌက ရှင်အရိယဓမ္မ ဘုံဘေသို့ မထွက်ခွာမီ သုံးပါးသောသီလ ကို မြရန်လည်း မှာ လိုက်ရသေးသည် ဆို၏။ ထို သီလ ၃ ပါးမှာ (၁) ဆေးလိပ်မသောက်နဲ့ ၊ (၂) စကား အများကြီးမပြောနဲ့ ၊ အမေးရှိမှ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်ဖြေ၊ ထို့ပြင် (၃) ဒေါသမကြီးနဲ့ ။

အင်္ဂလိပ်-အိန္ဒိယ ကပြား ကိုယ်တော်ကလေးမှာ ဗုဒ္ဓ ဓမ္မကို ထိပါး လာလျှင် တော်တော်ပင် အမျက်ဒေါသ ထွက် လေ့ရှိသည် ဆို၏။ အမေး အမြန်း ဆင်ခြေဆင်လက်ထူသော အိန္ဒိယပညာရှင်များ အကြား ဒေါသကြောင့် မှားမည်ကို ဆရာတော်ကြီး စိုးရိမ်ပုံရ၏။

အိန္ဒိယတွင် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ ပညာရှာရင်း၊ သာသနာပြုရင်းရှစ်နှစ်ခန့် နေ ခဲ့ပြီးသည့် နောက်၌ မြန်မာနိုင်ငံမှ ရဟန်းရှင်လူ အများ ပင် အိန္ဒိယသို့ သွားရောက်ကြသည် ။ ၎င်းတို့ အနက် အချို့က ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ အား သက္ကတ၊ ဟင်ဒီ၊ အူရဒူ၊ အာရဗီ စသည့် ဘာသာစကားနှင့် အိန္ဒိယ ရှေးဟောင်း ကျမ်းကြီးများကို သင်ပေးလိုက်သော ပဏ္ဏာစာဘွဲ့ခံ ပညာရှိ ကြီးအချို့ကို တွေ့ကြသေးသည် ဆို၏။ မြန်မာပြည်သား ရှင်ဥက္ကဋ္ဌကို မှတ်မိသေးခြင်း ရှိ မရှိ မေးမိကြသည် ဆို၏။

"ခင်ဗျားနိုင်ငံက ရှင်ဥက္ကဋ္ဌကို မမှတ်မိဘဲ နေပါ့မလား၊ သူက ကျုပ် တို့ နဲ့ မတွေ့ခင်ကတည်းက ပဏ္ဏာစာကလေးလောက် ကောင်းကောင်း ဖြစ်နေပြီသားဟာပဲဗျာ" ဟူ၍ ပဏ္ဏာစာဘွဲ့ခံ အိန္ဒိယ ဂုရုကြီးတွေက ဖြေကြားသည် ဆို၏။ မန္တလေးနှင့် ပခုက္ကူ ပိဋကတ် ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီး တွေ၏ ကျေးဇူး၊ အထူးသဖြင့် ဒုတိယမြောက် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် မ

ဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာ တော်ဘုရားကြီး၏ ကျေးဇူးဟု ဆိုရပါမည်။ ထိုဆရာ တော် ကြီးများ ၏ ကျေးဇူးကြီးမားပုံကို ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ မကြာခဏ အောက် မေ့တသ ပူဇော်လေ့ရှိသည် ။ မည်သို့ဆိုစေ အထက် တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး သော အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီအစိုးရ အာဏာပိုင် တို့ နှင့် ဆရာတော်ကြီး၏ ကျောင်း အကြား ဆက်ဆံရေးမှာ အဆင်ပြေ လှသည် ဟူ၍ မည် သည့် အခါမျှ မရှိခဲ့ချေ။

တစ်နေရာရာ၌ ထစ်ခနဲဖြစ်လျှင် ဆရာတော်၏ ကျောင်းကို တပ်ဖြင့် ဝိုင်း၍ ရှာဖွေရေးလုပ်သည် ။ ကျောင်း သားကြီးများ နှင့် ဆရာအချို့ပင် အဖမ်းခံရတတ်သည် ။ တရားစွဲဆိုခြင်း ခံရသည် ။ တစ်ချိန်တွင် နာမည် ကြီး ရာဇဝတ် ဝန်ထောက် ဦးအောင်ကျော်မိုး ကျောင်းကြီးသို့ ရောက် လာ သည် ။ ဆရာတော်သည် ထိုအချိန်၌ ကျန်းမာရေး ချွတ်ယွင်း နေဆဲ၊ နာလန်ထစ ဖြစ်သည် ။ ကြက်တောင်ရိုက်ကွင်းတွင် ကျောင်းသားကြီး ၂ ယောက်က ဘေးတစ်ဖက်စီမှ ဆရာ တော်ကြီးအား မလဲအောင် ဖေးမ ပေးလျက် အခြားတစ်ဖက် မှ (တောင်တွင်းကြီး ဦးကိုကြီး ဖြစ်မည်ထင် သည်) က ဆရာတော်အနီး ထက်ဝန်းကျင် ရိုက်ပို့ပေးရသော ကြက် တောင်ကို ဆရာတော်က ပြန်ရိုက်သည် ။ ဤနည်းဖြင့် ပကတိ ကျန်းမာ ရွှင်လန်းစွာ ဘဝခရီးကို ကျော်နိုင်ခဲ့သည် ။

ဦးအောင်ကျော်မိုး ရောက်နေကြောင်းကို ဆရာတော် ထံ သတင်းပို့ သောအခါ ကုလားထိုင်ချပေးပြီး ခေတ္တ စောင့် ခိုင်းရန် ဆရာတော်က ညွှန်ကြားသည် ။ ဆရာတော်ကြီးကား ပုံမှန်အတိုင်း ကြက်တောင်ရိုက် မပျက်။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး လည်း ဓာတ်သိဖြစ်နေပြီ။ ဘက်(တ)မင်တန် ကွင်းအနီးရှိ စက္ကူပန်းချီဘေးတွင် ချထားသော ကုလားထိုင်တွင် စိတ် ရှည်ရှည်ဖြင့် အငြိမ့်သား ထိုင်စောင့်နေသည် ကို မြင်ဖူး၏။

အမျိုးသားကျောင်းမှ ကျောင်းသားနှင့် ဆရာများ အဖမ်းခံရပြီး တရားရုံးတွင် စွဲချက်တင်ခံရသောအခါ ရန်ကုန်မြို့မှ ဝတ်လုံ ဦးချန်ထွန်း (ထိုစဉ်က ဒို့ဗမာအစည်း အရုံး၏ ဥပဒေအကြံပေး၊ နောင်တွင် ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲသူနှင့် လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှေ့နေချုပ်) ကိုယ်တိုင် တောင်တွင်းကြီးသို့လာ၍ အခမဲ့ ရှေ့နေလိုက်ပေးသည် ။ ထိုကဲ့သို့သော မြင်ကွင်းမျိုးတွေ အဖြစ်အပျက်မျိုးတွေကား အများကြီး ဖြစ်၏။

မြန်မာအမျိုးသားတို့ ခေတ်မီ ကြီးပွားတိုးတက်ရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပညာရေး၊ စာပေအရေး၊ စိတ်ဓာတ် ရေး စသည် အရ အားသွန်ခွန်စိုက် အမြဲတစေ ကြိုးပမ်းနေခဲ့ သော်လည်း ဥပဒေဘောင်မှ ကျော်သော မည်သည့် အလုပ် ကိုမျှ မလုပ်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ ဆရာတော်၏ ဒကာ ဒကာမ၊ တပည့်တပန်း ပညာအရှိန်အဝါ မနည်းလှသည် ကို ရိပ်စားမိသောကြောင့် လည်း တစ်ကြောင်း အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီ အစိုးရက ဆရာတော်ကြီးအား တိုက်ရိုက်ထိပါးခြင်း တစ်စုံ တရာကား မပြုခဲ့ပါ။

အမှန်စင်စစ် ဥရောပ၌ ကမ္ဘာစစ်၏ အရိပ်အငွေ့များ သမ်းစပြုချိန်တွင် စစ်နှင့် ပတ်သက်၍ အသံလွှင့်ရုံမှ မိနစ် အနည်းငယ်ခန့် အသံလွှင့်ဟောကြားပေးပါရန် အင်္ဂလိပ် ဘုရင်ခံက ဆရာတော်ကြီးအား တောင်းပန် လျှောက်ထားခဲ့ ဖူး၏။

ဆရာတော်ကြီးကလည်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူနှင့် လူချင်း သတ်ရသော စစ်ပွဲများ လောက် ယုတ်ညံ့သောအလုပ် မရှိ ကြောင်း၊ စစ်၏ အနိဗ္ဗာရုံများ နှင့် စစ်ကို ဘယ်သောအခါမျှ မလိုလားအပ်ပုံများကို ဓမ္မရှုထောင့်မှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အသံလွှင့် မိန့်ကြားခဲ့၏။ ဆရာအချို့နှင့်

ကျောင်းသားကြီး အချို့ ကြားနာလိုက်ကြရပါသည်။ ။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်မှာ ထိုစဉ်က နားထောင်ရကောင်းမွန်းလည်း မသိ၊ နားထောင် ရလျှင်လည်း ကျွဲပါးစောင်းတီးဖြစ်မည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ် မလွဲပေ။

ကျောင်းသားဟောင်းတစ်ဦးအနေဖြင့် ကျောင်းကြီး နှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ ကျောင်းအုပ်ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ မဟာထေရ်ကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း တွေ့မြင်ကြားသိရသည် များ ထဲမှ ကျွန်တော့်စိတ်အစဉ်တွင် လျှပ်တစ်ပြက် လင်းလက်လာသော အမှတ်တရမြင်ကွင်း တို့ ကို စေတနာရှေ့ထား၍ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ။

ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌသည် ၁၈၉၇ တွင် လူလောက သို့ရောက်၊ ၇ နှစ်သားတွင် တောင်တွင်းကြီးမြို့အနီးရှိ ပဇ္ဇိ တောရ ဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေးဖြစ်၊ ၉ နှစ်သားတွင် ရှင်သာမဏေဝတ်၊ ၁၁ နှစ်သားတွင် သာမဏေကလေးအဖြစ် မန္တလေးသို့တက်၊ အသက် ၂၀ အရွယ်တွင် တောင်တွင်းကြီးရှိ သမိုင်းဝင် ရှင်မဟာသီလဝံသ သိမ်တော် မှာ ရဟန်းဘောင်တက်၊ ၁၉၇၈ ခုနှစ် သက်တော် ၈၂ ဝါတော် ၆၂ တွင် မဟာထေရ်ကြီး ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ ခန္ဓာဝန်ချခဲ့ သည် ။ (စာပေဗိမာန်ထုတ်၊ စွယ်စုံကျမ်းနှစ်ချုပ် ၁၉၇၉ ညွှန်း)

ဆရာတော်ကြီး၏ ဘဝရေစီးကား ရှည်လျားလှပေ၏။ မြန်မာပြည်တွင် တောင်တွင်းကြီး၊ မန္တလေး၊ ရွှေဘို၊ ပခုက္ကူ၊ ပဲခူး၊ ကျိုက်ထို၊ မော်လမြိုင် စသည့် မြို့ရွာဒေသတို့ ကို ဖြတ်ခဲ့ သည် ။ အိန္ဒိယတွင် ကာလကတ္တား၊ ဗာရာဏသီ၊ လပ်က နောင်၊ အမရေစ်ဆာ စသည် တို့ တွင် သီတင်းသုံးခဲ့သည် ။ အသက်နှင့် ကိုယ် ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး လုပ်ဆောင် ဖွယ်ရှိသည် တို့ ကို ကိုယ်ရောစိတ်ပါ မညှာမတာ ရက်ရက် စက်စက် နှစ်မြှုပ်၍ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သည် ။ ရှည်လျား သော ဘဝသက်

တမ်းတစ်လျှောက် ၁၉၄၁ လောက်က အလုပ်ဒဏ်ကြောင့် အနည်းငယ်ကြာ ဂီလာနဘဝ ရောက်ခဲ့ ရသည် မှ အပ တစ်သက်လုံး ကျန်းမာရွှင်လန်း တက်ကြွစွာ ဖြင့် နိုင်ငံအကျိုး၊ လူသားထုအကျိုးပြုခဲ့ သည် ။

ထိုက်ထိုက်တန်တန် ပြည့်စုံသော ထေရုပ္ပတ္တိကို ရေးမည်ဆိုလျှင် အင်မတန် ထူထဲသော ကျမ်းစာအုပ်ကြီး တစ်အုပ်မက၊ နှစ်အုပ်မက ဖြစ် လောက်၏။

ဆရာတော်ကြီးသည် သူရေးသားပြုစုသော စာအုပ် များ ၊ စာမူများ ၊ ဟောပြောချက်များ ၊ အဆက်အသွယ် စာပေး စာယူကိစ္စများ စသည် တို့ ကို မည်သည့် အရာကိုမျှ အမြတ် တနိုး သိမ်းဆည်း၍ သံယောဇဉ်ငြိတွ ယ်ရိုးမရှိ။ နောက်နေ့ ဆက်ရမည့် အလုပ်ကိုသာ အာရုံစိုက်သဖြင့် လိုအပ်ချက်အရ တရားဓမ္မ ဆွေးနွေးဟောပြောသည် မှ အပ ဘယ်တုန်းက၊ ဘယ်ကဲ့သို့၊ ဘယ်လိုကြီးကျယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနှင့် တွေ့ခဲ့ သည် ၊ ဆွေးနွေးခဲ့သည် ၊ မိမိက မည်သို့ ပြန်ပြောလိုက်သည် စသည် ဖြင့်လည်း ပြောလေ့မရှိ။

ဆရာတော်၏ ရှည်လျားထွေပြားလှသော ဘဝရေစီး ကြောင်းကို ပြန်၍ ခြေရာကောက်ရန်မှာ အတော်မလွယ် သော ကိစ္စ ဖြစ်၏။ ထိုဧရာမ ဟာကွက်ကို တော်တော်နှင့် ဖြည့်ဆည်းနိုင်ဖွယ် မမြင်ပါ။

ဤ တစ်ခေတ်တစ်ယောက်စာစဉ်တွင် ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ အနက် ပိဋကတ္ထယ ပါရဂူဖြစ်တော်မူသော ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိများလည်း ပါသည် ။ ဆရာတော် ကြီး၏ ထက်မြက်ကျယ်ဝန်း လေးနက်သော ခေတ်ပညာနှင့် အမြော်အမြင်ကို အကဲခတ် ရိပ်စားနိုင်လောက်သူများ လည်း ပါသည် ။ အချို့က ဆရာတော်နှင့် ဆရာရင်း ဒကာရင်း ဆ

က်ဆံရေးရှိခဲ့ကြသည်။ ။ အချို့က ဆရာတော်၏ တရား ဓမ္မကို စာအုပ်စာ
တမ်းအဖြစ်သာ ဖတ်ဖူးကြသည်။ ။ ဆရာ တော်ကိုယ်တိုင်ကိုကား တွေ့မြင်
ဖူးမြော်ခဲ့ရခြင်းပင် မရှိ။ အဝေးရောက် တပည့်ဒကာများ သာ ဖြစ်ကြ
၏။

တောင်တွင်းကိုကိုကြီး၊ ရှင်နန္ဒောဘာသာ၊ သတိုးမြ အမည်ခံ ဦးမြ
သောင်း၊ သခင်မြတ်ဆိုင်၊ ဆရာအောင်စိုး (စာရေးဆရာ တစ်ခေတ်က ဒီ
မိုကရေစီဂျာနယ်အယ်ဒီတာ) ၎င်းပြင် ငွေလင်း (ရှုမဝ ထောင်ဆုရ) နှင့်
စာရေးသူ ကျွန်တော်တို့ မှာ ဆရာတော်၏ တပည့်ရင်းများ ဖြစ်ကြ၏။

ဆရာတော်ကြီးနှင့် ထပ်တူ အမြင်ရှိသူများ လည်း ပါနိုင် သည် ။ ထပ်
တူအမြင်မရှိသူများ လည်း ပါနိုင်သည်။ ။ ဆရာ မောင်ဇေယျာတို့ ၏
ကြိုးပမ်းမှုရလဒ်ဖြစ်သော ဤ တစ်ခေတ် တစ်ယောက်စာစောင်သည်
ဆရာတော်၏ ထေရုပ္ပတ္တိကြီး တစ်ခု လိုနေသည့် ဟာကွက်ကြီးကို တစ်
စိတ်တစ်ပိုင်းအား ဖြင့် ဖြည့်ဆည်းရာရောက်သည် ဟု ယုံကြည်သည်။ ။

ဤစာစဉ်ပါ စာတမ်းအသီးသီးကို စာရေးသူတို့ က
အခမ်းအနားအမျိုးမျိုးကို အကြောင်းပြု၍ အခြေအနေနှင့် လျော်စွာ ရေး
သားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ။ အကြောင်းအရာ အချက်အလက် ထပ်နေနိုင်သ
ည်။ ။ သို့သော်လည်း သုံးသပ် ထားသည့် အမြင်ချင်းကား တူချင်မှ တူပေ
မည်။ ဤအချက် ကပင် အားလုံးကို ခြုံကြည့်လိုက်သောအခါ ဆရာ
တော် ကြီး၏ ဗဟိဒ္ဓဥပဓိကိုရော အဇ္ဈတ္တစိတ်သန္တာန်ကိုပါ ပို၍ ရပ်လုံး
ပေါ်စေနိုင်မည် ထင်ပါသည်။ ။

ကျွန်တော်၏ လျှပ်တစ်ပြက် အမှတ်တရများကို နိဂုံး ချုပ်အဖြစ် ကု
န်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ခန့် (၁၉၃၉) က ဆရာတော်ကြီးရေးခဲ့
သော အာဘော်တစ်ရပ်ကို လက်ဆင့် ကမ်းလိုက်ပါသည်။ ။

"အမှန်သည် လူသတ္တဝါကို ရဲရင့်စေ၏။ အမှားသည် သူရဲဘောကြောင်စေ၏။ အမှန်သည် ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်စေ၏။ အမှားသည် လိမ်လည်လှည့်ဖြား၊ မုသားစကားကို မြွက်ကြားပြောဆိုစေ၏ ။ အမှန်သည် အလင်း၊ အမှားသည် အမှောင် ဖြစ်၏။ အမှန်သည် လူသတ္တဝါ၏ ဉာဏ်စက္ခုကို ဖွင့်ပေး၏။ အမှားသည် လူသတ္တဝါ၏ ဉာဏ်မျက်စိအကြည်စိတ်ကို တိမ်သလ္လာ ကဲ့သို့ ဖုံးအုပ်၍ မမြင်စတမ်း အကန်းအတိ ဖြစ်စေ ၏။" (စာ ၆ ရွှေချိန်ခွင်၊ ၁၂၉၉ နတ်တော်လဆန်း ၁၅)

"အမှန်၏ တန်ဖိုးသည် စတင်ကြံစည် ရေးသား ပြော ဆိုသူကို အမှီပြု၍ ယုတ်လျော့ရိုးမရှိ။ အမှားသည် သာလျှင် အပြင်ပ ဗာဟိရ အကူအညီကို လိုချေ သည် ။ အမှန်သည် အဆံဖြစ်သည် ။ အမှားသည် အကာသက်သက် ဖြစ်၏။ ထိုသည့် အမှန်ကို ရရှိရေးအတွက် သုတေသန ဘက်သို့ စိတ်သက်ဝင်သူ လူ သတ္တဝါတို့ သည် မနေမနား ကြိုးစားလုံးပန်းနေကြ ကုန်၏။" (စာ ၈ ရွှေချိန်ခွင်၊ ၁၂၉၉ နတ်တော်လဆန်း ၁၅)

"တိုင်းရေးပြည်ရေးဆရာသည် လွန်ခဲ့သော အတိတ် သမယက အမှားများ မိမိ၏ တိုင်းပြည်အပေါ်သို့ မကျရောက်စေရန်၊ ကမ္ဘာ့ရာဇဝင် နှင့် တိုင်းရေးပြည်ရာ ပညာများကို နေ့မအား ညမလပ် အထပ်ထပ် ဆည်း ပူးနေရပေသည် ။ ပထဝီ ဗေဒဆရာသည် အမှန်ကို ရရှိရန်အတွက် ကျောက်တောင်၊ ကျောက်ဆောင် များကို ထွင်းဖောက်ကြည့်ရှု၏။ ငြိမ်းအေးပြီးသော မီးတောင်များကို သွားရောက်ကြည့်ရှု၏။ တိုက်ကြီး တိုက်ငယ် ကျွန်းကြီးကျွန်းငယ် အသွယ်သွယ်တို့ ကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုရ၏။ ဓာတုဗေဒဆရာသည် ဖားဖို လုံ အမျိုးမျိုးတို့ နှင့် အရာဝတ္ထု အထည်ခြပ်တို့ ၏ အဆီအနှစ်ကို ညှစ်ထုတ်ရန် အမြဲကြိုးပမ်းနေ၏။ ၎င်းလည်း အမှန်ကိုသာ အလိုရှိသောကြောင့် ထိုမျှ ဒုက္ခခံလျက် ကြိုးစားနေရရှာ၏။ ထို့ပြင် စက်ဆရာ၊ ဆေးဆရာတို့ သည် လည်း အမှန်ကို ရရှိရေးအတွက်

သာလျှင် နေ့ညမပြတ် တရစပ် အားထုတ်နေကြကုန် ၏။ အခြားသော လောကဓာတ်ပညာသည် တို့ လည်း ဤနည်းနှင့်နှင်ပင်တည်း။" (စာ ၉ ရွှေချိန်ခွင်၊ ၁၂၉၉ တော်သလင်းလဆန်း ၁၅)

ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ မထေရ်ကြီး၏ ရှည်လျားသော ဘဝရေစီးကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် ပဓာန နတ်လမ်းညွှန် အဖြစ် ခံယူ ထားခဲ့ပုံရသော အထက်ပါအဘော်ကို ထိုက် သင့်သည် ထင်သလို ခံယူ ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အလို့ ဌာ ထပ်ဆင့်၍ တစ်ဖန် လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ပါ၏။

ကမ္ဘာသမိုင်းတွင် အလင်းရောင်နှင့် အမှန်လမ်းကို မီးထွန်း၍ ရှာဖွေ လျှောက်လှမ်းရန် အားထုတ်နေသူ (ကမ္ဘာ့ အာဇာနည်ကြီးများ)၏ ဘဝ ခရီးကား ဘေးရန်အန္တရာယ် တို့ ဖြင့် ပြွမ်းလှသည် တကား။

* * *

အမေ၏ နွေးထွေးသောရင်ခွင်သို့ တစ်ဖန်

အောင်သန့်

အမေနှင့် ကျွန်တော် ဝေးနေသည် မှာ ကြာပြီ။

ကြာသည် မှ နည်းနည်းနှောနှော မဟုတ်၊ ဆယ်စုနှစ် ခြောက်စု၊ နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်တင်းတင်းပင် ပြည့်ခဲ့ပါပြီ ကော။ ဖြေတော့ ဖြေသာပါသေး၏။

အမေနှင့် သားသမီးကြား တည်ရှိသော မေတ္တာသည် နီးတကျက်ကျက် ဝေးတသက်သက် ချစ်ခြင်းမျိုးမဟုတ်။ ကွယ်မေ့ တွေ့သေအောင် လွမ်းသည့် မေတ္တာမျိုးလည်း မဟုတ်။ မည်သည့် ချစ်ခြင်းမေတ္တာမျိုးနှင့် မျှတုနှိုင်း၍ မရ။ အနေဝေးချင်ဝေးမည်။ နီးချင်နီးမည်။ ဆင်းရဲချင် ဆင်းရဲမည်။ ချမ်းသာချင် ချမ်းသာမည်။ အိုချင် အိုမည်။ ပျိုချင် ပျိုမည်။ ဝေးခြင်း၊ နီးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ အိုမင်း ခြင်း၊ ပျိုမျစ်ခြင်း စသည့် အချိန်နှင့် အခြေအနေတို့ သည် အမေနှင့် သားသမီးတို့ အား ရစ်သိုင်းထားသော မေတ္တာ နှောင်ကြိုးကို တစ်ဆံချည်မျှ လျော့ပါးစေနိုင်ခြင်းမရှိ၊ စင်စစ် ဝေးလေ သံယောဇဉ်ကြိုးတင်းလေ ဖြစ်၏။ ကြာလေ ခိုင်မြဲလေ ဖြစ်၏။ အိုမင်းလေ လေးနက်လေလေ ဖြစ်၏။ ဤအခြင်းအရာတို့ သည် အမေနှင့် သားသမီးတို့ ၏ ချစ်ခြင်းနှင့် အခြား အခြားသော ချစ်ခြင်း သဘောတရားတို့ ကို ကတ္တားခြားပစ်လိုက်သော ဝိသေသ တစ်ရပ်ပင်တည်း။

အမေ့ထံပါးသို့ ကျွန်တော် ဆန္ဒရှိသလောက် အကြိမ်ကြိမ် အခေါက်
ခေါက် အကန်တော့ မရောက်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ ကျွန်တော့်အကြောင်းနှင့် ကျွ
န်တော်၊ မြို့ကြီးပြကြီးတွင် နေရသူတို့ ၏ ဘဝက ဟုတ်သလိုလိုနှင့် ကရိ
ကထတွေက များ လှ သည် ။ အိမ်ထောင်ရက်သား ကျပြီးတော့ အသက်
မွေးမှု တစ်ဝမ်းတစ်ခါးမကအတွက် မနေမနား လုံးပန်းရသည် ။ နိုင်ငံ
ဝန်ထမ်းဖြစ်လာသောအခါ တာဝန်တွေ တိုးလာပြန် သည် ။ ဝန်ထမ်းရယ်
လို့ ဖြစ်လာပြန်တော့လည်း သူများ ထက် ပိုဆိုးသလား မဆိုနိုင်။ တစ်
နေရာတွင် တဲထိုး၊ စခန်းချ ရပ်နားလိုက်၊ မကြာမီ တဲဖျက်
စခန်းသိမ်းပြီး အခြားတစ် နေရာ ပြောင်းလိုက်၊ တစ်ပြောင်းတည်း ပြော
င်းနေရသည် ။ ပြောင်းရသည် က ပြည်တွင်းမဟုတ်၊ ပြည်ပ။ ရေလည်း
ကွာ သည် ။ မြေလည်း ကွာသည် ။ လူမျိုးလည်း ခြားသည် ။ ယဉ် ကျေး
မှု ဓလေ့ထုံးစံတွေလည်း ခြားနားသည် ။ အဝေးက ကြည့်တော့ ဟန်သ
လိုလို၊ အားကျစရာလိုလို၊ အားကျစရာ တွေလည်း ရှိသင့်သလောက်
ရှိပါ၏။ တကယ်တော့ နော်မက် လူမျိုးစု၊ ဂျစ်(ပ)စီ လူမျိုးစုတွေလို အမြဲ
ရွေ့လျားသွားလာ နေရသည် ။ ဝန်ထမ်းတာဝန်ဆိုသည် မှာ မေ့ပစ်ထား
၍ မရ၊ မေ့ထားရန်လည်း မသင့်။

ဘယ်လိုဖြစ်ဖြစ် အမေကတော့ သားကို အပြစ်မတင် ရက်ပါ။ ထုချေ
လွှာ မတောင်းပါ။ လာနိုင်သည့် အခါ ငါ့သား ကလေး ရောက်လာလိမ့်မ
ည်။ စိတ်ချထားသည် ။ လာနိုင် သည့် အခါ လာပါဟု အမေက အမြဲ လ
က်ယပ်ခေါ်နေသည် ။ ဘယ်အခါလာလာ ကြိုဆိုယုယ ပိုက်ထွေးရန် ငဲ့
လင့်နေသည် ။ အမေတိုင်း၏ စိတ်ဓာတ်။ အမေတိုင်း၏ တုန့်ငြင်းမရ
သော မေတ္တာ။

ဝန်ထမ်းဘဝမှ အနားယူပြီးသည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျွန်တော့်စိတ်
သည် အမေနှင့် အမေ့ဆွေမျိုး၊ အဖေ့ဆွေမျိုး များ ရှိရာ မြေလတ်ဒေသ (

တောင်တွင်း၊ မြို့သစ်၊ နတ်မောက်၊ ရေနံချောင်း) ဆီသို့ အပြေးရောက်သွားသည်။ ခရီးကြမ်းချင် ကြမ်းပါစေ။ ကိုယ်ပန်းရင် ပန်းပါစေ။ စိတ်နှမ်းချင် နှမ်းပါ စေ။ အရောက်သွားမည်။ သန္နိဋ္ဌာန်ချလိုက်သည်။ တကယ် သွားတော့ စိတ်လည်း မပန်း၊ ကိုယ်လည်း မနှမ်းပါ။

ရန်ကုန်-တောင်တွင်း ပြေးသော "အာရှ အမြန်" ခေတ်မီ မှန်လုံကားကြီးပေါ်တွင် ကိုယ့်အိမ်လို ထိုင်လျက် ပါသွားသည်။ ရှေးကလို ဆီပီပါတွေ၊ ငရုတ်အိတ်၊ ကြက်သွန် အိတ်တွေအကြားမှာ မလူးသာ မလွန့်သာ ဝဋ်ခံသွားရတာ မျိုး မဟုတ်။

တောင်တွင်း-ရန်ကုန် အာရှအမြန် အဝေးပြေးကားလိုင်း တာဝန်ခံ တို့က စေတနာ ဗရပုဖြင့် ခရီးသည် များကို ဖြေဖျော်ရန် ရုပ်မြင်သံကြားစက် ဖွင့်ပေးထားသည်။ ။ တေး သီချင်းမျိုးစုံနှင့် ဗီဒီယိုဇာတ်လမ်းတစ်ခုပြီးတစ်ခု ညလုံး ပေါက် အသံကုန် ကျယ်လောင်စွာ ဖွင့်ပေးထားသည်။ ခရီး သည် များမှာ လူငယ်လူရွယ် ဆယ်ကျော်သက်တွေချည်း မဟုတ်။ သန်တုန်းမြန်တုန်း အသက်သုံးလေးဆယ်တွေချည်း မဟုတ်။ သားသည် အမေများ ပါသည်။ ။ လူမမည်ကလေးများ ပါသည်။ ။ သက်ကြီးရွယ်ကြီးများ လည်း ပါသည်။ ။ မမာမကျန်း သည့် ကြားက အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် မလွဲသာ၍ စွန့်စား ပြီး ခရီးထွက်ရသူများ ပါသည်။ ။ ခေတ်အလျောက် စီးပွား ရေး၊ ကြီးပွားရေးအတွက် အလုပ်များ လွန်းသဖြင့် အနား မရသောကြောင့် ခရီးသွားရင်း ကားပေါ်ထိုင်ရတုန်း တစ်မှေး လောက် မှေးလိုက်မည်ဟု အားတင်းထားသူများ လည်း ပါသည်။ ။ လိုရာခရီးရောက်သည် နှင့် ဆောင်ရွက်စရာရှိသည် ကို ချက်ချင်း ဆောင်ရွက်လိုသူများ လည်း ပါနိုင်သည်။ ။ ထိုခရီးသည် များ အတွက် အဝေးပြေးယာဉ်၏ စေတနာ သည် ဝေဒနာဖြစ်နေမည်လား မပြောတတ်။ ကျွန်တော့် အဖို့ မှာ အမေ့ထံ မြန်မြန်ရောက်လိုဇော တစ်ခုတည်း

သာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ရှိသည် ။ ဘယ်နေ့ ရောက်ရရောက်ရ ရောက်ရဖို့ သာ လိုရင်း။

ဆယ်ကျော်သက် မရောက်တရောက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် သမ်းစ မှတ်မှတ်ရရ ၁၉၄၂ ဖေဖော်ဝါရီလလောက်မှာ ဂျပန် လေတပ် ပျဉ်းမနားကို ဗုံးလာကြသောနေ့တွင် ခွဲထားခဲ့ရ သော အမေ၏ ခြေရင်းသို့ ပင်စင်စား အရွယ် ရောက်ကာမှ ကျွန်တော်သည် ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် တစ်ဖန် ဦးခိုက်ခွင့် ရပြန်ခြင်း ဖြစ်လေ၏။

အမေ၏ ရုပ်ကာယသည် များစွာ ပြောင်းလဲခဲ့သည် ။ ခပ်လှမ်းလှမ်းကပင် သိသာပါသည် ။ ဖြစ်ပျက်သဘောကို ဘုရားသော်မှ မရှောင်နိုင်။ အမေလည်း မရှောင်နိုင်။ နှစ်ပေါင်းကလည်း ကြာပြီ။ အမေသည် ကျွန်တော့်အား မြင်လျှင်မြင်ချင်း အပြေးကလေးလာ၍ ခြံဝမှာ ကြိုချင်သည် ။ သူ့ခြေက မလှမ်းနိုင်။ တွေ့လျှင်တွေ့ချင်း ငယ်ငယ်ကလို အားရပါးရ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ပွေ့ဖက်နမ်းရှုပ်လိုက်ချင် သည် ။ သူ့လက်က မသယ်နိုင်။ စကားတွေ အများကြီး ပြောချင်လျက် မပြောဘဲ အကြွေထားခဲ့ရသမျှ အတိုးချ၍ ပြောလိုက်ချင်သည် ။ သူ့နှုတ်ခမ်းများက လှုပ်ရုံသာ လှုပ်သည် ။ အသံကား မထွက်။

အမေကား သားသမီးများ ထံမှ ဘာကိုမျှ ရစေတော့ဟု မျှော်လင့်ချက်ထားသူမဟုတ်။ သားသမီးတွေအတွက် ငါကဘာလုပ်ပေးရင် ကောင်းမည်နည်း။ ဘာများ ထပ်လုပ်ပေး နိုင်မည်နည်း။ ကျွန်တော်တို့ ညီအစ်ကို ကြီးကောင်ကြီးမား ကိုယ့်သားမယားနှင့် ကိုယ်စီကိုယ်င ကိုယ့်ဝမ်းကိုယ်ကျောင်း နေသည့် တိုင်အောင် အမေက ပေးဖို့ ရန်သာ အမြဲစိတ်ကူး နေသည် ။ ရယူဖို့ စိတ်မကူး။ အမေသည် နုနယ်သည် ၊ သိမ်မွေ့သည် ၊ အေးဆေးသည် ၊ တည်ငြိမ်သည် ၊ ကြံ့ခိုင်သည် ။ ပင်ကိုကပင်

စကားနည်းသည် ။ ပြောသင့်သည် ထက် အပို မပြော။ အမေနှလုံးအိမ်က ဘာစကား ဘယ်လိုထွက် မည်ကို နှုတ်က ဖွင့်ဟသံမကြားပါလျက် သူဘာပြောချင် သည် ကို ကျွန်တော် ကောင်းစွာ ရိပ်မိပါသည် ။ အမေနှုတ်က ဘာသံမျှထွက်သည် မဟုတ်။ ကျွန်တော် အပြစ်မတင်ရက် ပါ။ တကယ်တော့ ကျွန်တော့်နှုတ်ကလည်း ဘာသံမျှ မထွက်ပါ။ ယခုလို ရောက်တုန်းရောက်ခိုက်တွင် အမေစိတ်၊ ဆရာသမားများ စိတ်၊ ငယ်သူငယ်ချင်းများ စိတ်၊ ဆွေစိတ် မျိုးစိတ်တို့ ဖြင့် မွန်လျက် အာစေးထည့်ထားသလို ဖြစ်နေ သလား မသိ။

အမေ၏ နွေးထွေးသော မေတ္တာကို ငယ်ငယ်က ခိုလှုံ ခဲ့ရပုံ၊ အမေခြံထဲက ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်ဗိမာန်ကြီးမှာ ပညာရည်နို့ သောက်စို့ခဲ့ရပုံတို့ ကို သတိရသည် ။ ပညာ ပဒေသာ ဥယျာဉ်ကြီး တည်ထောင်သူ နာယက ဆရာအရှင် သူမြတ်နှင့် တွ ဥယျာဉ်မှူး ကြီးငယ်များကို အောက်မေ့ပူဇော် မိသည် ။ တစ်ခြံတည်းပေါက် တစ်အူထုံဆင်း ညီအစ်ကို မောင်နှမ ငယ်သူငယ်ချင်းတွေကို လွမ်းသည် ။ သူငယ်ချင်း စာသင်ဖက်တွေကလည်း စုံသည် ။ ဟိန္ဒူ၊ မူဆလင်၊ ပန်ချာပီ၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ မျိုးနွယ်တွေလည်း ပါသည် ။ တိုက်ကြီး၊ ပြည်၊ ဝက်ထီးကန်၊ အင်းမ၊ သရက်၊ အောင်လံ၊ ကြံခင်း၊ ပျဉ်းမနား၊ ရေတာရှည်၊ ညောင်လေးပင်၊ မအူပင်မှလည်း ပါသည် ။ ချောက်၊ စဉ့်ကူး၊ လမ်းရွာ၊ ပုဂံ၊ ညောင်ဦး၊ ကျောက်ပန်းတောင်းသာမက မင်းဘူး၊ ငဖဲဘက်ကလည်း မနည်း။ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကျောက်မဲ ကပင် ပါသေးသည် ။ တောင်တွင်း၊ မြို့သစ်၊ နတ်မောက်၊ မိကျောင်းရဲ နယ်သား တွေကတော့ အများ သား။ ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်မှူး ကြီးငယ်များ ဆိုလျှင် မျက်မှောက်ခေတ်စကားအရ "နာ" သုံးနာ ရှေ့ထား၍ မဆုတ်မနစ် အားကြိုးမာန်တက် သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ကြရုံမျှမက ကြိမ်ဖန်များ စွာ "ခါနာ" ပါ 'နိမ်း' ရသည့် ကိန်း ကြုံခဲ့ကြရသည် ။

ဒါ ဘာဟုတ်ဦးမည် နည်း။ သူတို့ က တိုင်းချစ်ပြည်ချစ်စိတ်၊ ဝံသာနုစိတ် နှင့် လွတ်လပ်ရေးစိတ်ဓာတ် မျိုးစေ့တို့ ကို အချိန်ရှိသရွေ့ ပြုစု ပျိုးထောင် လှုံ့ဆော်ပေးနေကြသောကြောင့် ကိုလိုနီအစိုးရ အာဏာပိုင်တို့ ၏ မျက်မာန်တော် အရှင်ကြရသည် ။ ထောင် နန်းစံသူ စံရသည် ။

ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်မှူး ဆရာများ အနက် ရဟန်းသံဃာတော်များ လည်း ပါသည် ။ လူဆရာ ဆရာမများ လည်း ပါသည် ။ လစာမှန်မှန်ရသော အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်း ဆရာကြီးဘဝကိုစွန့်၍ ထမင်းမဝသော နေရှင်နယ်ကျောင်း ဆရာဘဝသို့ ကူးပြောင်းလာသော တောင်တွင်းကြီးက မြန်မာပညာရှိ ဆရာကြီး ဦးကွန့်လည်း ပါသည် ။ ဗာရာဏသီ တက္ကသိုလ်ထွက် အိန္ဒိယတိုင်းသား ဆရာကြီး ဘီဝီအချား ရီးယားတစ်ယောက်ပင် ပါသေးသည် ။

ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်ကြီးကို စတင် ဖွင့်လှစ်ပြီး သုံးလေးနှစ်မျှ မပြည့်မီ မကွေးခရိုင်တွင် အောင်ချက် အကောင်းဆုံး အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာသင် အထက် တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းအဖြစ် လူသိရှင်ကြားကြေညာ နိုင်ခဲ့သည် ။ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးက တစ်မျိုး၊ နယ်ချဲ့အစိုးရ အလိုတော်ရိ အသားထဲက လောက်တွေက တစ်ဖုံ၊ စေတနာ ဆိုး မရှိသော်လည်း အသစ်ဟူသမျှ မကောင်းမြင်စိတ်ဓာတ် ဖြင့် ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲနေသူများက တစ်မှောင့်၊ အနှောင့် အယှက် အမျိုးမျိုးအကြားမှ အမေ့ခြံထဲက ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်ကြီးသည် ခက်လက် ဝေဖြာနိုင်ခဲ့လေ၏။

တောင်တွင်းမြေကို နင်းမိပြီး အမေ့ရှေ့မှောက် အရောက်တွင် မည်မျှကြာသည် မသိ။ ကျွန်တော်သည် တုံ့ကို ဘာဝေ အတန်ကြာ နေမိလေ၏ ။ ကျွန်တော်၏ အတွေး စိတ်တို့ ကား ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ ဘောင်ဘင်ခတ်လျက် အတိတ်မှ အရိပ်တို့ သည် အလုအယက် အပြိုင်အဆိုင်

လှုပ်ရှားလျက်။

အနှောင့်အယှက်၊ ခလုတ်ကန်သင်း အခက်အခဲ များ လှသော တော ရိုင်းနှင့် ခရောင်းမြေကိုမှ ရွေး၍ ဓားမဦးချ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းပြီး ပညာ ပဒေသာ ဥယျာဉ်ကြီးကို စတင် ပြုစုပျိုးထောင်သူ ဆရာအရှင်သူမြတ်၏ ဂုဏ်သတင်းတို့ ကို ပြန်လည်ကြားယောင်မိသည်။ ။

မြန်မာနိုင်ငံ နယ်နိမိတ်ကိုကျော်၍ သီဟိုဠ် စသည့် အခြား ဗုဒ္ဓဘာ သာ နိုင်ငံများ သို့တိုင်အောင် ကျော်စော ကိတ္တိ ရှိတော်မူသော မန္တလေးမြို့ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အနီးကပ် တပည့်ကြီးဖြစ်သည် ။ တောင်တွင်းကြီးမြို့ ရတနာပင်စည် တောရကျောင်းမှ စ၍ မန္တလေးအ ရှေ့ပြင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ တိုက်၊ အနောက်ပြင် ဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက်၊ အ နောက်ပြင် ခင်မ ကန်တိုက်များမှ နိုင်ငံကျော် စာသင် စာချ ဆရာတော် အကျော်အမော်များ ထံတွင် လောကုတ္တရာ ပိဋကတ်စာပေ နှင့် တကွ ဆန်းအလင်္ကာ သဒ္ဒါ စသည့် ခေတ်အလျောက် လောကီပညာတို့ ကို သင်အံ့လေ့ကျင့်ခဲ့သည် ။ ၁၉ နှစ်သားရှင်သာမဏေဘဝတွင် ပင် သင်ရိုးကျွတ်၍ ငယ်ငယ်ရွယ် ရွယ်နှင့် စာသင်စာချဆရာ ဖြစ်လာသည် ။ ပဲခူးမြို့၊ ညောင် ဝိုင်းရပ် ကြခတ်ဝိုင်းကျောင်းတိုက်တွင် ၁၉၁၈ မေလ ၂၀ ရက်မှ စ၍ စာပေပို့ချခဲ့သည် ။ သူ့ထက် အသက်ရော ဝါပါ ကြီးသူများ ပင် သူ၏ စာသင်သားများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည် ။ အနည်းဆုံး သက်တော် ၃၀၊ ဝါတော် ၁၀ လောက်ရှိမှ စာချ ဆရာတော်အဆင့် ရောက်လေ့ရှိသော ခေတ်တွင် သက်တော် ၂၀-၂၁ မျှဖြင့် ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်ခဲ့သည် ။ ကျိုက်ထိုမြို့ မေဃဝန် ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်နှင့် မော်လမြိုင် နတ်ညွှန်းကျောင်းတိုက်တွင် လည်း စာချခဲ့လေသည် ။

ပဲခူးမြို့ ကြခတ်ဝိုင်းကျောင်းတိုက်တွင် စာချနေစဉ် သီဟိုဠ်ပြန် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးပါမောက္ခနှင့် ရန်ကုန်မြို့ ကာလဘတ်စတီးလမ်း (ယခု မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်) လမ်းနေ စိန်ပေါကျောင်းဆရာ အက်(စ်)ဖိုးလှတို့ နှင့် အဆက်အသွယ် ရသည် ။ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် မိတ်ဆက်ရင်းနှီးခွင့်ရ၏။ အင်္ဂလိပ်စာ ကို ခံတွင်းတွေ့သွားသည် ။ ဉာဏ်ထက်မြက်သလောက် ပညာရှာရာ၌ အာသာမပြေနိုင်သော ဆရာအရှင်သည် ၁၉၂၂ နိုဝင်ဘာလတွင် အိန္ဒိယသို့ ထွက်ခွာသွားခဲ့၏။ လောကီ လောကုတ္တရာ စာပေများ နှင့် တကွ ခေတ်ပေါ် ဝိဇ္ဇာပညာ၊ သိပ္ပံပညာတို့ ကို လေ့လာမည်။ ဒေသန္တရ ဗဟု သုတများ ရှာမှီးမည်။ အိန္ဒိယတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာပြုမည်။ ဤကား ဆရာ အရှင်မြတ်၏ ရည်မှန်းချက်တည်း။ ဆရာအရှင်၏ အိန္ဒိယ ပညာသင် ဗုဒ္ဓသာသနာပြုဘဝကို စာပေဗိမာန်ထုတ် မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်းနှစ်ချုပ် ၁၉၇၉ (နှာ ၂၉၅-၂၉၆) တွင် ဤသို့ မှတ်တမ်းတင်ထား၏။

"အိန္ဒိယနိုင်ငံ မြို့ကြီးများ တွင် ခုနစ်နှစ်ကျော် နေထိုင် ကာ အင်္ဂလိပ်၊ ဘင်္ဂါလီ၊ နာဂရီ၊ ဟိန္ဒူ၊ သက္ကတ၊ အူရဒူနှင့် အာရဗီ စသော စာပေများ သင်ယူခဲ့သည် ။ ထို့ပြင် လက်တင်၊ ပြင်သစ်နှင့် ဆစ်ဂ်စာပေ များကိုလည်း တီးခေါက်မိအောင် လေ့လာသည် ။ ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ မဟာမေဇင်ဘာသာနှင့် ဟိန္ဒူဘာသာတို့ ကိုလည်း လေ့လာသည် ။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အိန္ဒိယနိုင်ငံအတွင်း၌ လှည့်လည်ကာ သာသနာပြုရင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကထာဝတ္ထုတို့ ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မပဒကို အူရဒူဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ သည် ။

ဆရာအရှင်သူမြတ်၏ လောကီ လောကုတ္တရာပညာ၊ ခေတ်မီ ဝိဇ္ဇာပညာ၊ သိပ္ပံပညာနှင့် ဘာသန္တရ၊ ဒေသန္တရပညာ ဗဟု သုတတို့ ၏ အတိမ်အနက်ကို ကျွန်တော်တို့လို ပါမ္မာား တပည့်များ ထောက်ချင့်ခန့်မှန်းရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ မဟာ သမုဒ္ဒရာ၏ အတိမ်အနက်ကို မိမိခြေဖြင့် ထောက်စ

မ်းသော ယုန်သူငယ်ထက်ပင် ဆိုးလိမ့်မည်။ အိန္ဒိယတွင် ပညာရှာမှီး ရင်း သာသနာပြုရင်း ၇ နှစ်ကျော်မျှ သီတင်းသုံးနေထိုင် စဉ်က အဖြစ်အ ပျက်အချို့မှာ ဆရာအရှင်၏ ဘဝတွင် စိတ် ဝင်စားဖွယ် အားကျဖွယ် ကောင်းလွန်းလှ၏။ များ လှ၏။ ပြည့်စုံအောင် ဖော်ပြရန် နေရာမရှိ၊ အ ခါမသင့်၊ အခွင့်မသာ။

အိန္ဒိယတွင် မဟာရာဂျာကြီး တစ်ဦးသည် တန်ခိုး အာဏာ အရှိန်အ ဝါ ကြီးသည် ။ သူကိုယ်တိုင်က ပညာကို လိုလားသည် ။ ပညာရှိများကို လည်း ချီးမြှောက်၏။ သူ တိုင်းခန်းလှည့်လည်သည့် အခါများ ၌ အခြား အခြားသော မှူးကြီးမတ်ရာ အခြွေအရံတို့ အပြင် ပဏ္ဍိတ်အမည်ခံ ဟိန္ဒူ ပညာရှိကြီးများကို တစ်ပါတည်း ခေါ်သွားလေ့ရှိ၏။ ပညာရှိ များ စုံလင် သည့် ဒေသတစ်ခုခုသို့ ရောက်သောအခါ ယာယီ တဲတိုး စခန်းချလျက် သူ၏ ပဏ္ဍိတ်ကြီးများ နှင့် ဒေသခံ ပညာရှိများ စကားစစ်ထိုးစေပြီး နိုင် သူကို ဆုချီးမြှောက်လေ့ ရှိ၏။

တစ်နေ့သော် မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးနှစ်ပါး ကျောင်းထိုင် သော အိန္ဒိ ယနိုင်ငံ တောရွာကြီးတစ်ရွာသို့အရောက်တွင် စခန်းချ၍ စကားစစ်ထိုး ပွဲကြီးတစ်ခု ကျင်းပရန် မဟာရာဂျာ ကြီးက သူထုံးစံအတိုင်း စီစဉ်လေ တော့၏။ မြန်မာဘုန်းတော် ကြီးနှစ်ပါးက တစ်ဖက်၊ ဟိန္ဒူပဏ္ဍိတ်ကြီးများက တစ်ဖက် အချေအတင် ပြောကြရမည်။ ဟိန္ဒူ ပ ဏ္ဍိတ်ကြီးများက "ဂေါတမဗုဒ္ဓသည် အသားစားသည် ၊ သို့ဖြစ်၍ မဟာ ကရုဏာ ရှင်ဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်ကို မခံယူထိုက်" ဟု တင်ပြသည် ။ မြန်မာ ဘုန်းတော်ကြီးနှစ်ပါးက ချေပရမည်။

ထိုအချိန်တွင် အိန္ဒိယသို့ ရောက်နေပြီဖြစ်သော အရှင် အာဒိစ္စဝံသနှင့် အရှင်ဥက္ကဋ္ဌတို့ သည် ဒေသန္တရဗဟု သုတ ရှာရင်း

မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် အာဂန္တုအဖြစ် တည်းခိုနေချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေလေ၏။ ရှင်အာဒိစ္စဝံသနှင့် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌတို့ လည်း စကားစစ်ထိုးပွဲကို သွားရောက်နားထောင် ကြ၏။ စကားစစ်ထိုးပွဲတွင် ဟိန္ဒူပဏ္ဍိတ်ကြီးများကလည်း အာဝဇ္ဇန်းကောင်းကောင်း ၊ အကိုးအကား ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြင့် တင်ပြ၊ မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးနှစ်ပါးကလည်း တတ်စွမ်းသမျှ ချေပကြ၏။ သို့ရာတွင် မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးနှစ်ပါး ရှုံးနိမ့် သွား၏။ ဤတွင် ထိုင်ကြည့်မနေနိုင်တော့သော အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ က ပရိသတ်ထဲမှ ထ၍ ၎င်းအနေဖြင့် ဆက်လက်ပါဝင် ဆွေးနွေးခွင့် ရှိ မရှိ မေးရာ မဟာရာဂျာကြီးက ခွင့်ပြုလိုက် သည် ။ အကြိတ်အနယ် ပွဲကြီးပွဲကောင်း ဖြစ်တော့၏။ အရှင် ဥက္ကဋ္ဌက အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အကျယ်တဝင့် ချေပပြောဆို သည် ။ အင်္ဂလိပ်လိုပြောလိုက်၊ ဘဂါဝါဂီတ စသည့် ဟိန္ဒူ ကျမ်းကြီး ကျမ်းဂန်များ ထဲမှ သင့်ရာသင့်ရာ ဂါထာတို့ ကဟိန္ဒူဘာသာဖြင့် ဌာန်ကရိုဏ်းကျကျ ကိုးကားရွတ်ဆိုလိုက်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပါဠိ ပိဋကတ်တော်များမှ ပါဠိဘာသာ (ကမ္ဘာက နားလည်သောအသံ) ဖြင့် အကိုးအကားများကို အကွက် ကျကျ ရွတ်ဆိုလိုက်ဖြင့် ရေပက်မဝင်အောင် တင်ပြသည် ။ ဗုဒ္ဓသည် အသားစားသည် မစားသည် အပထား၍ မဟာ ကရုဏာရှင်ကြီး စင်စစ်ဖြစ်တော်မူကြောင်း ခိုင်ခိုင်မာမာ တင်ပြလိုက်လေ၏။

မဟာရာဂျာကြီးရော၊ ကုလားပရိသတ်ရော၊ လူထုပါ ရှင်ဥက္ကဋ္ဌဘက်သို့ ယိုင်ဆင်းမျောပါသွားလေတော့၏။ မဟာ ရာဂျာကြီးက ဒီတစ်ချို့တွင် မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးဘက်က နိုင်သည် ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်ရလေ၏။

အနိုင်ရရှိသည့် အတွက် မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးများ အလိုရှိရာ ဆုအဖြစ် ဆက်ကပ်လိုပါသည် ဟု မဟာရာဂျာ ကြီးက လျှောက်ထားသည် ။ မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးလေးပါး အနက် သက်တော်ဝါတော် အကြီး

ဆုံးဖြစ်သော ရှင်အာဒိစ္စဝံသ က သင်္ကန်းဆက်ကပ်ရန် အကြံပေးလိုက်
၏။ ဘုန်းတော် ကြီးလေးပါးအတွက် တစ်ပါးလျှင် သင်္ကန်း ၉ စုံစီ၊ အား
လုံး ပေါင်း ၃၆ စုံချုပ်ရန် လုံလောက်သော ပိတ်အုပ် ၆ အုပ်နှင့် ဆေးဆိုး
ဘူးများကို မဟာရာဂျာကြီးက ဆက်ကပ်လိုက်ရ လေ၏။
"စကားစစ်ထိုးပွဲ စောစောပိုင်းမှာ မြန်မာဘုန်းကြီး နှစ်ပါးက ရှုံးတယ်၊
ကျုပ်တို့ ရဲ့ ပဏ္ဍိတ်ကြီးတွေက နိုင်တယ်၊ ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ ဝင် လာပြီး ဆက်
ဆွေးနွေးတော့ ရှင်ဥက္ကဋ္ဌက နိုင်တယ်၊ ကျုပ်တို့ ပဏ္ဍိတ်ကြီးတွေက ရှုံး
တယ်၊ စကားစစ် ထိုးပွဲဆိုတာ ရှုံးတဲ့ အခါ ရှုံး၊ နိုင်တဲ့ အခါ နိုင်ပေါ့" ဟု
မဟာ ရာဂျာကြီးက ရှုံးနိမ့်ရသဖြင့် မျက်နှာ မလှဖြစ်နေကြရှာသော သူ
၏ နောက်ပါ ပဏ္ဍိတ်ကြီးများကို နှစ်သိမ့်နေရသည် ဟူ၏။

တစ်နေ့တွင် ဗာရာဏသီတက္ကသိုလ်၊ သက္ကတခန်းမ ကြီး၌ သက္ကတ
ဘာသာဖြင့် စီရင်သော ရာမာယန၊ မဟာ ဘာရတ စသည့်
ကျမ်းကြီးများ နှင့် ရှေးဟောင်းအိန္ဒိယ ဝတ္ထု တော်ကြီးများ ထဲမှ သက္က
တဂါထာကဗျာရွတ်ပွဲ ကျင်းပသည် ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တစ်ဝန်းလုံးမှ ထိပ်တ
န်း သက္ကတဘာသာ ပညာရှင်များ ၊ ကဗျာဆရာ ပဏ္ဍိတ်ကြီးများ ဝင်
ရောက်ဆင်နွှဲ သည့် ပွဲ ဖြစ်သည် ။ တော်ရုံလူ အနားမသီနိုင်၊ သက္ကတ ခ
န်းမကြီးတစ်ခုလုံး ပရိသတ်များ ဖြင့် ပြည့်လျှံနေ၏။ မြန်မာ ရဟန်း
တော် သုံးလေးပါးလည်း ပရိသတ်ထဲတွင် ပါ၏။ တစ်ယောက်ပြီးတစ်
ယောက် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ကြ၏။ မွန်းလွဲ ၂ နာရီခန့်တွင် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ အလှ
ည့်ရောက်တော့၏။ ဦးစွာ ပထမ မိမိ ရွတ်ဆိုယှဉ်ပြိုင်မည့် သက္ကတဂါ
ထာ ကဗျာကြီး၏ နောက်ခံ အကြောင်းခြင်းရာကို အဆင့်အတန်းမြင့်
သော ဟိန္ဒူဘာသာစကားဖြင့် ရှင်းပြသည် ။ နောက် ရွတ်ဆိုယှဉ်ပြိုင် သ
ည် ။ ညနေ ၃ နာရီတွင် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ အလှည့်ပြီးသွား သည် ။ တစ်နေကု
န် ပြိုင်ပွဲကြီးပြီး၍ ကြည့်လိုက်သောအခါ ယှဉ်ပြိုင်သူများ အနက် ထိပ်

ဆုံး ဆယ်ဦး ထွက်လာသည်။ ၁၀ ဦး အနက်မှ ပ၊ ဒု၊ တ ရွေးလိုက်သော အခါ အရှင် ဥက္ကဋ္ဌသည် အမှတ်အများ ဆုံးနှင့် ပထမ ရရှိနေလေ၏။

အချေအတင်၊ အတွန့်အတက်၊ စုဒ္ဓိ စောဒနာ၊ သော ဒနာ ဆွေးနွေးနည်း၊ စစ်ဆေးနည်း၊ သမ္မာရပရိဆေဒ နည်း များ ၌ မြန်မာကျောင်းတိုက်ကြီးများကပင် အခြေခံကောင်းခဲ့ ပြီးဖြစ်သော အရှင်သူမြတ်သည် ထိုကိစ္စမျိုးများ ၌ အစဉ် အလာကြီးမားသော အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် စူဠလိပ် ရေထဲချသလို ဖြစ်နေလေ၏။ အိန္ဒိယရောက်ပြီးနောက် အင်္ဂလိပ် စသည် ဘာသာခြားစာပေ ရှစ်မျိုးလောက်ကိုလည်း ဆရာအရှင်၏ စကားအတိုင်း လျှော့ပေါ့စွာဆိုရလျှင် "တစ်ဖက်ကမ်းပေါက် မဟုတ်စေကာ၊ ဒီမှာ ဘက်ကမ်းစပ်လောက် ရောက်အောင် တော့ လေ့လာပြီး" ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ ခေတ်ပညာ ဗဟု သုတများ ကလည်း စုံလေပြီ။

တစ်ခါသော် အရှင်ဥက္ကဋ္ဌသည် အမရစ်ဆာမြို့၌ ဗလီ မော်လဝီကြီး တစ်ဦးထံတွင် ကိုရန်ကျမ်းကို အာရဗီဘာသာ မူရင်းဖြင့် သင်အံ့ လေ့လာလျက်ရှိ၏။ မော်လဝီကြီးမှာ အီဂျစ်နိုင်ငံ ကိုင်ရှိမြို့ "ဘာရတီတက္ကသိုလ်" ကြီးမှ အာရဗီ ဘာသာတွင် ထူးချွန်စွာဖြင့် ကိုရန်ကျမ်းစာဘာသာဖြင့် ဘွဲ့ ရခဲ့သူ ဖြစ်၏။ မော်လဝီဆရာကြီးသည် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ စိတ်ထား ကောင်းခြင်း၊ ကြည်လင်ရွှင်ပျစွာနေတတ်ခြင်း၊ ဉာဏ်ထက်မြက်ခြင်း၊ ပညာကိုလိုလားခြင်း စသည် တို့ ကို အလွန်နှစ်ခြိုက် လှသဖြင့် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌအား အခြားသော အစ္စလမ် ဘာသာဝင် တပည့်များ ရှေ့တွင် မကြာခဏ ချီးမွမ်းလေ့ရှိသည် ဆို၏။ မော်လဝီ ဆရာကြီး၏ ချီးမွမ်းခြင်းကို နေ့စဉ်နှင့် အမျှ ကြားရ ဖန်များ လာသောအခါ အစ္စလမ် ဘာသာဝင်များ ထက် ကိုရန် ကျမ်းစာဘာသာရပ်မှာ မြန်မာ ဘုန်းကြီး တစ်ပါးက ပိုတော်သည် ဆိုခြင်းမှာ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လောဟု မေးခွန်းထုတ် ကြ၏။ မော်လဝီဆရာကြီးပြောသည့် အတိုင်း မှန်လျှင် မိမိ တို့ နှင့် ရှ

င်ဥက္ကဋ္ဌ ကျမ်းမြတ်ကိုရန်ကို ရွတ်ဆိုယှဉ်ပြိုင်ပွဲ လုပ် ပေးပါဟု ဆရာကြီးကို စိန်ခေါ်ကြ၏။ မော်လဝီဆရာကြီးက စီစဉ်ပေး လိုက်လေ သည် ။ မော်လဝီဆရာကြီးက "ကျမ်းမြတ် ကိုရန် ရွတ်ဆိုပွဲ၊ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းပွဲနှင့် အစ္စလမ်အကြောင်း သိကောင်းစရာ ရှင်းလင်းပွဲ"ကို တခမ်းတနား လူသိရှင်ကြား စီစဉ်ပေး လိုက်လေသည် ။

ပြိုင်ပွဲပြီးသောအခါ မော်လဝီဆရာကြီး အမြဲပြောလေ့ ရှိသည့် အတိုင်း အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ အာရဗီ ဘာသာစကား နိုင်နင်းပုံ၊ ကိုရန်ကျမ်းမြတ် ရွတ်ဆိုရာတွင် ပိုင်နိုင်ပုံ၊ ဌာန် ကရိုဏ်းကျပုံတို့ ကို စိန်ခေါ်သည့် အစ္စလမ် ဘာသာဝင်များ ရော၊ တက်ရောက်လာသည့် အာရဗီဘာသာ ပညာရှင်များ ကပါ လက်ဖျားခါကြရလေ၏။

ဤတွင် မော်လဝီဆရာကြီးက အာရဗီဘာသာဆိုတာ မိမိတပည့် အစ္စလမ်ဘာသာဝင်များ ၏ မိခင်ဘာသာစကား မဟုတ်၊ အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၏ မိခင်ဘာသာစကားလည်း မဟုတ်၊ ဒီတော့ ပိုထက်မြက်တဲ့ ပိုကြိုးစားတဲ့ သူက နိုင်ခြင်းသည် မဆန်းကြောင်း၊ အစ္စလမ်ဘာသာဝင် တပည့်များ လည်း ရှင်ဥက္ကဋ္ဌလိုပင် တော်နိုင်ကြောင်း ပြော၍ တပည့်များအား ဆုံးမခဲ့ရသေး၏။

ကျမ်းမြတ်ကိုရန်ကို ပူဇော်သောအားဖြင့် ကျမ်းစာရွတ် ပွဲတွင် အနိုင်ရသော အရှင်ဥက္ကဋ္ဌအား အစ္စလမ်ဘာသာဝင် တပည့်များက တစ်လှည့်စီ နေအိမ်သို့ ပင့်ဖိတ်ပြီး ဧည့်ခံ ပြုစုသင့်ကြောင်းဖြင့် မော်လဝီဆရာကြီးက သူတပည့်များ ကို အကြံပေး၏။ အစ္စလမ်ဘာသာဝင်များကလည်း မော်လဝီ ဆရာကြီး၏ သြဝါဒအတိုင်း အရှင်ဥက္ကဋ္ဌအား ပင့်ဖိတ် ဧည့်ခံကြလေ၏။ အရှင်ဥက္ကဋ္ဌသည် အစ္စလမ် ဘာသာဝင် တို့ ၏ နေအိမ်တွင် တစ်ပတ်ကျော်မျှ နေ့စဉ် ရက်ဆက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခဲ့ဖူးသော

ရှားရှားပါးပါး မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတစ်ပါးအဖြစ် စံချိန်တင်ခဲ့လေ၏။

မန္တလေး၊ ပခုက္ကူ စသည့် မြန်မာတို့ ၏ ပညာဘဏ္ဍာ တိုက် မြို့တော်ကြီးများ ရှိ ဆရာ အကျော်အမော်များ ထံမှ အခြေခံကောင်းကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ရသွားသော ဆရာအရှင် သူမြတ်သည် အိန္ဒိယတွင် အဘက်ဘက်မှ အစွမ်းပြခဲ့၏။ ပညာရဲရင့် ပွဲလယ်တင့်ခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက် သောအခါ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာသင် ဗုဒ္ဓသာသနာပြု အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းကြီးကို တောင်တွင်းကြီး မြို့တွင် တည်ထောင်သည် ။ ဤအချက်ကိုလည်း စွယ်စုံကျမ်း နှစ်ချုပ်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထား၏။ နေရှင်နယ်ကျောင်းဟု လူသိများ သည် ။ နေရှင်နယ်ကျောင်း၏ ကြွေးကြော်သံ ဆောင်ပုဒ်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။

" ----- အို ----- အချင်းဗမာတို့ ၊ မျိုးချစ်အပေါင်းတို့ ဆရာတို့ ၏ ကျောင်းသည် အသင်တို့ ၏ သားသမီး မြေးမြစ် တို့ ကို ငွေကုန်သံပြာ အချိန်ကုန် အဆံမပါသောဘေးတည်း ဟူသော ကိုလိုနီပညာရေးစနစ် ဘေးဆိုးမှ ကယ်တင်ရန်"

" ----- အသင်တို့ ၏ သားစဉ်မြေးဆက်၊ မြစ်အတက် တို့ ကို ကျွန်ုပ်တို့မှ ကယ်တင်ရန်"

"လူထုကျိုးရ ဗုဒ္ဓဝန်ဆောင် (THE SERVICE OF THE POOR IS THE SERVICE OF THE BUDDHA) ဟူသော ဆောင်ပုဒ်ကို မိမိ တို့ က လက်ကိုင်ပြုလျက် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ရှားပါးကုန် ဖြစ်အောင် သိဒ္ဓိတင်ထားသော ခေတ်ပညာနှင့် အင်္ဂလိပ်စာ ကို ထွန်တုံးထွန်တံကိုင်သူ မြန်မာလူမျိုးစုကြီးလက်သို့ အရောက်ပို့ပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာဆင်းရဲသားလူထုကြီး

၏ အသိဉာဏ် အဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်ပေးရန်"

"ဘာသာ သာသနာ ပြောင်မှ မြန်မာလူမျိုးတို့ ဂုဏ်ရောင် ပြောင်မည် ။ ဘာသာ သာသနာ ထွန်းမှ မြန်မာတို့ ထွန်း တောက်မည်။ ဘာသာ သာသနာ မှိန်လျှင် မြန်မာ မှိန်လိမ့် မည်။ ထို့ကြောင့် သိပ္ပံပညာ လွှမ်းမိုးနေသော ကမ္ဘာတွင် ခေတ်နှင့် လျော်စွာ သာသနာပြုနိုင်ရန်အလို့ငှာ သာသနာပြု ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များ မွေးထုတ်နိုင်စေရန်အတွက် အဆင့်မြင့် အင်္ဂလိပ်စာပေနှင့် တကွ လောကဓာတ်ပညာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပိဋကတ်စာပေ ယဉ်ကျေးမှုကို သင်ကြားပို့ချ ပေးရန်"

ကြွေးကြော်သံနှင့် ရည်ရွယ်ချက်တို့ သည် မည်မျှ ခေတ်ရှေ့ပြေးနေပါသနည်း။ ထိုသို့ အတိအလင်း ကြေညာ ခဲ့သည် မှာ မနေ့တစ်နေ့က မဟုတ်။ ကုန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၇၀ လောက်ကဖြစ်သည် ။ ၁၉၂၅-၃၀ ပတ်ဝန်းကျင်က ဖြစ်သည် ။ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ခေတ်ပညာကို ရဟန်းတော်များ သင်ခြင်းသည် လူထွက်၍ မိန်းမယူရန်၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ အလုပ်ဝင်လုပ်ရန် ပြင်ဆင်ခြင်းသာဖြစ်သည် ။ ဗုဒ္ဓ၏ နှုတ် ကပါတ်တော်များကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ရေးသားပို့ချ ဟောပြောခြင်းသည် ပင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအလုပ်၊ အပါယ်ကျမည့် လုပ်ငန်းဖြစ်သည် ဟု ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ဆန့်ကျင် ကန့်ကွက်ကြသော ခေတ် ဖြစ်၏။ တိုးတက်နေသော ယခု မျက်မှောက်ခေတ်နှင့် မည်မျှ ကွာလှမ်းနေပါသနည်း။ ထိုခေတ်မျိုးကို ယခုအခါ၌ ကား ပြတ်ပြတ်သားသား ကျောခိုင်း၍ ထားခဲ့ပြီ။ ဖော်ပြပါဆောင်ပုဒ်၊ ကြွေးကြော်သံ နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ ထွန်းပေါ်လာသောဒေသမှာ ခေတ်မီ တိုးတက်သော မြို့ကြီးပြကြီး နေပြည်တော်ကြီးမှ မဟုတ်။ မိုးခေါင်ရေရှား အပူပိုင်းဒေသက တောင်တွင်းကြီးမြို့ကလေး တွင် ဖြစ်၏။ နေရှင်နယ်ကျောင်းခေါ် ဗုဒ္ဓသာသနာပြု အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းကြီး စတင်တည်ထောင်

သည့် မင်္ဂလာနေ့ရက် အတိအကျမှာ ၁၉၃၂ ခု မေလ ၁၆ ရက်၊ ၁၂၉၄ ခု ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ ဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီစနစ် တံပိုးကြီးအောက်တွင် မြန်မာတို့ ရုန်းလို့ ကြိုးလို့ ကောင်းတုန်း ဖြစ်၏။ နယ်ချဲ့လှည်းသမား၏ တံပြာအောက်တွင် မြန်မာတို့ ပြားပြားဝပ်နေတုန်း ဖြစ်၏။ တို့ ဗမာ သခင် အစည်းအရုံးပင်လျှင် ကလလရေကြည် တည်စလောက် ရှိသေး၏။ ထိုခေတ် ထိုအခါမျိုးတွင် တောင်တွင်းကြီးမြို့ ကလေးက ထွက်ပေါ်လာသော ကြွေးကြော်သံတို့ သည် ကိုလိုနီအစိုးရ၏ ငယ်ထိပ်တည့်တည့်ကို မိုးကြိုးပစ်လိုက် သကဲ့သို့ ရှိ၏။

ကနဦးတွင် အမျိုးသားကျောင်းပေါင်း ၉၀ ကျော် ရှိခဲ့ သော်လည်း အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးကြောင့် ၄၀ နီးပါးမှာ စောစောစီးစီးပင် ပျက်ပြားသွားကြသည်။ တောင်တွင်းကြီး နေရှင်နယ်ကျောင်းသည် အစိုးရ အသိအမှတ်ပြုမှု ခံယူရရှိ ခဲ့ပြီးသည့် နောက်ပင် ဘဏ္ဍာငွေ အထောက်အပံ့ကို ငြင်းပယ် ခဲ့သော်လည်း ကိုယ်ထူကိုယ်ထ၊ မြန်မာမျိုးချစ် စေတနာရှင် ခေတ်သစ် အနာထပိဏ်နှင့် ဝိသာခါတို့ ၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် မြန်မာပြည်ကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဝါးမျိုလိုက်သည့် အချိန်တိုင် ကြွံ့ကြွံ့ခံနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ အံ့တစ်ပါး ဖြစ်၏။ ဆရာအရှင်၏ ပညာ အမြော်အမြင်၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယ၊ အရှိန်အဝါနှင့် နိုင်ငံဒေသ အနှံ့အပြားမှ စေတနာရှင် ဒါယကာ ဒါယိကာမ အင်အားကို ညွှန်လျက် ရှိခဲ့၏။

အမေ့ထံပါးတွင် ရင်အုပ်မကွာနေရင်း ကျွန်တော် ပညာရှာမှီးခွင့်ရသည့် အချိန်ကာလမှာ တိုတောင်းလှပါ၏။ သို့ရာတွင် ဥယျာဉ်မှူး ဆရာအရှင်မြတ်ထံတွင် နှလုံးသားဝယ် တံဆိပ်ခတ်ထားဘိသကဲ့သို့ ထင်လျက်ရှိ၏။ ထိုစဉ်ကတော့ ကျွန်တော်တို့ မှာ ဉာဏ်မမီ၊ တန်ဖိုးကိုမသိ၊ ကျွဲပါး စောင်းတီး။

ဆရာအရှင်မြတ်က မေးသည် ။ "မင်းတို့ လွတ်လပ်ရေး လိုချင်သလား"၊ "လိုချင်ပါတယ်" အားလုံးက တစ်ပြိုင်တည်း ဖြေသည် ။ မဆိုင်းမတွပင်။ လိုချင်ရင် ဒီလိုလုပ်။ မီးရထား လူစီးတဲ့ထဲက ထိုင်ခုံတွေဘေး နံရံမှာ ချိတ်ထားတဲ့ "တံတွေး မထွေးရ" ဆိုတဲ့ ဆိုင်းဘုတ်ကို ဖြုတ်ချရမယ်။ အဲဒါဆိုရင် လွတ်လပ်ရေးရမယ်။ ကျွန်တော်တို့ တပည့်များက ဘယ်မျှ ကျွဲပါးစောင်းတီးနိုင်ပါသနည်း။ "ဖြုတ်ချရဲပါတယ်၊ ဖြုတ်ချ ပစ်မယ်" ဟု သံပြိုင်ထွက်လာသေး၏။ မီးရထားခရီးသည် များ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် စီးနင်းလိုက်ပါမည့် နေရာမှာ တံတွေး မထွေးသင့်သည် ကို ဘယ်သူကမျှမပြောဘဲ အလိုအလျောက် မိမိကိုယ်တိုင် သိသင့်ပါလျက် ဆိုင်းဘုတ်ကြီး ပြူးနေအောင် ရေးပြီး သတိပေး နှိုးဆော်နေရလောက်အောင် စည်းကမ်းမဲ့ နေသမျှ ကာလပတ်လုံး မင်းတို့ ဘယ်တော့မှ လွတ်လပ်ရေး မရ၊ လွတ်လပ်ရေးနှင့် ထိုက်တန်အောင် စည်းကမ်းအရေး ပါပုံ၊ အခရာကျပုံကို အကျယ်မချဲ့ဘဲ မီးမောင်းထိုးပြခြင်း ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့ တပည့်မိုက်တွေက ရွှေဉာဏ်တော် စူးရောက်လွန်းနေသောအခါ "မင်းတို့ ဉာဏ်တစ်ထွာတစ်မိုက် ရယ်နဲ့ ..." ဆိုပြီး ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ လေးမျိုးဖြင့် ဆဲချင်မည်မှာ သေချာသည် ။ ကျွန်တော်တို့ တစ်တွေ၏ ဉာဏ်မှာ တစ်ထွာတစ်ညိုမျှပင် ရှိပုံမရ။

ယခုအခါ နံနက်ခင်း အညောင်းပြေ လမ်းလျှောက်ရင်း သွားရင်းလာရင်း ဘတ်(စ်)ကား မီးရထား သင်္ဘောစီးရင်း၊ ကားမောင်းရင်း၊ ဈေးဝယ်ရင်း၊ ရုံးပြင်ကနား၊ ကျောင်း၊ ဆေးရုံ စသည် တို့ ရောက်ရင်း တွေးမိသည် ။ ဖြုတ်သင့်ပြီ ဖြစ်သော ဆိုင်းဘုတ်များ စွာတို့ သည် ယခုတိုင် မဖြုတ်သေး ပါလား။ ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် တာဝန်ခံများ အနေဖြင့် "စည်းကမ်း"၊ "စည်းကမ်း"၊ "စည်းကမ်း" ဟု ဟစ်တိုင်က တစစအော်နေတုန်းပါကလား။ "တံတွေး မထွေးရ"၊ "အမှိုက်ပစ်ရ"၊ "တန်း

စီပါ" စတဲ့ ဆိုင်းဘုတ်များကို တစ်သီ ချည်း တွေ့ရသေး၏။ အဆိုးဆုံးမှာ "အိမ်သာအသုံးပြုပြီး လျှင် ရေဆွဲပါ၊ ရေလောင်းပါ" ဟု သတိပေးနေရသေးခြင်း ပင်တည်း။ ကိုယ့်ကိစ္စကိုပင် ရှင်း မသွားလိုကြ ပါလား။ တစ်ပါးသူအတွက် နည်းနည်းမှ စာနာမှု မရှိပါလား။ စည်းကမ်းနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ကျွန်တော်တို့ သည် လွန်ခဲ့ သည့် အနှစ် ၆၀-၇၀ ကလည်း ကျွဲပါးစောင်းတီး၊ ယခုလည်း ကျွဲပါးစောင်းတီး။ ၂၁ ရာစုလည်း ဝင် လာပြီ။ ထူးမခြားနားပဲ ဆက်ဖြစ်နေဦးတော့မှာ လား။ ကျွန်တော်တို့ ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်မှူး ဆရာအရှင်သူမြတ်လို နှိုးဆော်သတိပေးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီး လိုတုန်း၊ လိုဆဲ၊ ဆက်လိုနေဦးမည် ဖြစ်လေ၏။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် တစ်လျှောက် လေးငါးနှစ်ဆိုသလို ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်မှူး ဆရာအရှင်သူမြတ်နှင့် ကျွန်တော် ကွဲကွာနေခဲ့ရသည် ။ စစ်ပြီးကာစ တစ်နှစ်တွင် ဆရာအရှင် နှင့် ကျွန်တော် ပထမဆုံး ပြန်ဆုံမိကြ၏။ "ဟ ကောင်ကြီး၊ မင်း ကြီးလှပါပကော၊ ထွားလှချည်လား" ဆရာအရှင်က လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ နှုတ်ဆက်သည် ။ တစ်ဆက်တည်း မှတ်ချက်ချသည် ။ "ဒါပေမယ့် မင်းဘေးက သစ်ပင်ကို ကြည့်ပါဦး၊ ဟိုတုန်းက မင်း ခါးလောက်ရှိတယ်၊ အခု မင်းအရပ်ထက် နှစ်ပြန်လောက် မြင့်တက်သွားပါပကော"

ပြောခဲ့လှသော်လည်း ပြောသမျှ စကား တစ်လုံးနှစ်လုံး ကအစ လေးနက်သော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့်သာ ပြောလေ့ရှိသော ဆရာအရှင်၏ မှတ်ချက်ကို ကျွန်တော် နားမလည်ပါ။ သစ်ပင်နှင့် လူ ဘာဆိုင်သနည်း။ သူ့တပည့်တွေကို ဥယျာဉ် မှူးတစ်ယောက်ဟာ သူ့ဥယျာဉ်ထဲမှာ ကိုယ်တိုင် စိုက်ပျိုးထား သည့် သစ်ပင်ပန်းပင်ကလေးတွေကို အရိပ်တကြည့်ကြည့် ကြည့်နေသလို သူကြည့်နေတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲလား။ ဒီလောက်ပဲ

တွေးမိသည် ။

နောက် လေးငါးနှစ်ကြာ၍ တက္ကသိုလ်ရောက်သော အခါ အင်္ဂလိပ် ကဗျာဆရာ ဘင်ဂျန်ဆန် (Ben Jonson 1573-1637) ရေးသည့် "မြတ်သောလူ၊ မြတ်သောဘဝ" (The Noble Nature) ခေါင်းစဉ်ပါသော ကဗျာတိုလေးကို ကောက် ဖတ်မိသည် ။ ကဗျာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

"လူ လူသည် သစ်ပင်မဟုတ်၊ ဝါးပင်မဟုတ်၊ လုံးပတ်ထွာဆိုင်တက်တိုင်း၊ လူတန်ဖိုးမတက်၊ မတိုး။ နှစ်သုံးရာ လောက်ခံပြီး ဘုံးဘုံးလဲခြင်း အဆုံးရှိကာ ရုပ်ဆိုးသွေ့ခြောက် ထင်းတုံးလောက် ဘဝဖြင့် နိဂုံးချုပ်ရသော ဝက်သစ်ချပင် ကြီးနဲ့ လည်း မတူ။ ခါနွေဦးပွင့်တဲ့ ငွေနှင်းပန်းဖြူဖြူရွရွ လှလှ၊ နံနက်ခင်းမှာ ပွင့်ပြီး နေ့ချင်းညချင်း ညှိုးချင်ညှိုးမည်။ အပင်ရော၊ အပွင့်ပါ အလင်းဆောင်ခဲ့ပြီ။ သူ့အရွယ်နှင့် သူ လောကကို အလှဆင်ခဲ့ပြီ။ သူ့သက်တမ်းနှင့် သူ၊ သူ့ဘဝက ပြီးပြည့်စုံခဲ့ပြီ။ အဲဒါ မြတ်တဲ့ လူ၊ မြတ်တဲ့ ဘဝ"

ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်ပါတဲ့ ကဗျာကို ဖတ်မိတော့ ဆရာအရှင် ၏ လွန်ခဲ့သော လေးငါးနှစ်က မိမိအား နှုတ်ဆက်ရင်း ပြုခဲ့ သော မှတ်ချက်ကို ပြေးသတိရသည် ။ ထိုစဉ်က ဆရာ အရှင်သူမြတ် ပြောသည် မှာ "ဟေ့ ကောင်ကြီး၊ မင်း ကြီးလာ ပြီ။ ဒါပေမယ့် လူဆိုတာ သစ်ပင်မဟုတ်၊ လုံးပတ်ထွာဆိုင် ကြီးဖို့ မလို။ ပေရှည်ဖို့ မလို၊ အရပ်မြင့်တက်ဖို့ မလို၊ အသက် ရာကျော်ရှည်ဖို့ လည်း မလို။ လူဆိုတာ တိရစ္ဆာန်မဟုတ်။ ဝဖီးနေဖို့ မလို၊ ပိဿာချိန်စီးဖို့ မလို။ အသားတိုးဖို့ မလို။ လူဆိုတာ လူပီပီ အသိဉာဏ်တိုးအောင် လုပ်။ တန်ဖိုးရှိအောင် လုပ်။ တန်ဖိုးရှိအောင် နေ။ အများ အကျိုးဆောင်၊ လောက အကျိုးဆောင်၊ ဆန်ကုန်မြေလေး မဖြစ်စေနဲ့ " ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ဟန် တူ၏။

ဆရာအရှင်၏ မှတ်ချက်ကို သတိရရင်း ဘင်ဂျန်ဆင် ၏ ကဗျာကိုဖတ်ရင်း ကျောင်းသားအရွယ်သာသာမျှဖြင့် အတ္တမဖက် အများ အကျိုးသက်သက်အတွက် အချိန်ရ သရွေ့ မနားမနေ ကြိုးပမ်းခြင်းဖြင့် လူ့လောကီ အလှဆင် သွားရှာသော သွားလေသူ ဗိုလ်ချုပ်အား သတိရမိ၏။ ဆရာ အရှင်၏ မှတ်ချက်ကို ၁၉၄၆ လောက်က ဦးစွာ ကြားရစဉ် ကတော့ ကျွန်တော် ကျွဲပါးစောင်းတီး။

ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်ကြီးထဲတွင် အဖိတ် ဥပုသ်မှ အပ နံနက်ခင်းတိုင်း မြင်နေကျ ရှုခင်းတစ်ကွက် ရှိသေး၏။ ယခု တိုင် ကျွန်တော့်မျက်စိထဲက မထွက်။

နံနက် ၇ နာရီခန့်။ နေ ထန်းတစ်ဖျားအချိန်၊ ပညာ ပဒေသာ ဥယျာဉ်ကြီး၏ ဥပစာကွင်းပြင်ထဲမှာ ဆရာ ဆရာမ၊ ကျောင်းသား ကျောင်းသူ၊ ရဟန်းသာမဏေ၊ လူ (သုံးရာ နီးပါးခန့်) အားလုံး စုရုံးကြရသည် ။ စီတန်းပေါက်နေသော မန်ကျည်းပင်ကြီး သုံးပင်ကို မျက်နှာမူလျက် လခြမ်းသဏ္ဌာန် ဝိုင်း၍ စီတန်းရပ်ကြသည် ။ ဆရာအရှင်နှင့် အလှည့်ကျ သော တန်းမြင့် ကျောင်းသားတစ်ဦးက မန်ကျည်းပင်ကြီးများကို ကျောပေး၍ ကျောင်းသားများ ဘက် မျက်နှာမူပြီး နေရာယူသည် ။ ကျောင်းသားကြီးက ဗုဒ္ဓပူဇာ အင်္ဂလိပ်ကဗျာ ကို ဌာန်ကရိုဏ်းကျကျ လိုက်ဆိုရင်း အာရုံပြုကြရသည် ။ "ဗုဒ္ဓဘုရား အဆူဆူတို့ သည် အံ့ဖွယ် ဘနန်း၊ ဘုန်းတော်အစုံ ဂုဏ်တော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံကြပါကုန်၏။ ဤ ကမ္ဘာပထဝီ မြေပြင်၌ အတုမရှိသော မုနိအရှင်တို့ ဖြစ်ကြပါကုန်၏။ (All the Buddha are wonderful and glorious: There is not their equal up on earth ...)" အစချီသော ဗုဒ္ဓပူဇာ ကဗျာ ဖြစ်၏။ ကဗျာ၏ မြန်မာဘာသာပြန် အဓိပ္ပာယ်အပြည့်အစုံ မှာ အကြမ်းအားဖြင့် ဤသို့ ဖြစ်၏။

"အားလုံးသော ဗုဒ္ဓဘုရား အဆူဆူတို့ သည် အံ့ဖွယ် ဘုန်း ဘုန်း တော်အစုံ ဂုဏ်တော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံကြပါကုန် ၏။

ဤ ကမ္ဘာပထဝီမြေပြင်၌ အတုမရှိ၊ မုနိအရှင်မြတ်များ ဖြစ်ကြပါကုန်၏။ ဗုဒ္ဓဘုရားအဆူဆူတို့ သည် လူသားတို့ အား ဘဝလမ်းမှန်ကို ဖော် ထုတ်ညွှန်ပြသော မီးရှူးတန်ဆောင်များ ဖြစ်ကြပါကုန်၏။

ဗုဒ္ဓဘုရား အဆူဆူတို့ သည် လမ်းမှန်ပျောက်လျက် လမ်းမှားရောက် နေသူတို့ အား တစ်ခုတည်းသော သစ္စာတရား ကို ဟောကြား သင်ပြကြ ကုန်၏။

လမ်းမှားရောက်သူတို့ အား လမ်းမှန်ကို ညွှန်ပြတော် မူကြကုန်သော ကြောင့် လူအားလုံး၏ ချမ်းသာကို ဆောင်ရာ ကိုးစား၊ အားထား၊ လဲ လျောင်းရာ ဖြစ်ကြပါကုန်၏။

ဗုဒ္ဓဘုရားအဆူဆူတို့ သည် မောဟ အမှောင်ထုကို ခွင်းလျက် အတိုင်းမသိ အလင်းရောင်ကို ဆောင်တော်မူကြ ပါကုန်၏။"

တစ်ပတ်လျှင် ၆ ရက် နံနက်ခင်းတိုင်း မပျက်မကွက် ကိုယ်တိုင်ကို ယ်ကျ တွေ့မြင် ပါဝင်ခဲ့ရသော ဖော်ပြပါ မြင်ကွင်းသည် ယခုတိုင် ကျွန်တော့်မျက်စိထဲက မထွက်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဆရာအရှင်၏ ကွပ်ကဲ သင်ပြမှုဖြင့် ဌာန်ကရိုဏ်းကျကျ သံပြိုင်ရွတ်ဆိုခဲ့ရသော ဗုဒ္ဓပူဇာ ကဗျာ အသံသာသည် ကျွန်တော့်နားထဲက မထွက်။ ထိုသို့ ထာဝရ မြင်ယောင် ကြားယောင် ဖြစ်လောက်သော ခိုင်လုံသော အကြောင်းထူးကလည်း ကျွန်တော့်မှာ ရှိနေသေးသည် ။

ကျွန်တော်သည် တောင်တွင်းကြီးမြို့ အမေ့ခြံထဲ၊ ပညာပဒေသာဥယျာဉ်ကြီးသို့ မရောက်မီ မွေးဇာတိ ရေနံ ချောင်းတွင် ဘီအိုစီ အင်္ဂလိပ် ဓနရှင်ကုမ္ပဏီက ဖွင့်ထား သော မူလတန်းကျောင်းက

လေးကို သူငယ်တန်းမှ လေးတန်း အထိ တက်ဖူးသည် ။ ထိုစဉ်က နံနက်တိုင်း (နောင်အခါ တောင်တွင်း နေရှင်နယ်ကျောင်း၌ ဗုဒ္ဓပူဇာ အင်္ဂလိပ်ကဗျာ ရွတ်ရသည့် အချိန်မျိုးတွင်) ကျွန်တော်တို့ လူမမည်အရွယ် မူလတန်းသားကလေးများ ပြုလုပ်ခဲ့ရပုံမှာ တစ်မူထူးသည် ။ ဗြိတိသျှ ယူနီယံဂျက်အလံကို အလေးပြုရသည် ။ ဗြိတိသျှ ဧကရာဇ်ဘုရင်ကို ဂုဏ်ပြုပူဇော်ရသည် ။ ကိုလိုနီအာဏာပိုင်ဘုရင်မင်းမြတ် နန်းသက်ရှည်ရှည် စိုးမိုးအုပ်ချုပ် ချယ်လှယ် နိုင်ပါစေကြောင်း ဆုတောင်းရသည် ။ ဆုတောင်းရပုံမှာ -

"ဘုန်းတော်ကြီးသော ဘုရင်

သက်တော်ရှည်ပါစေအောင်

ဘုရား ကယ်မပါ။

အောင်ဖွယ်ရွှင်ရွှင်ခလျက်၊

ဘုန်းတော်သမ္ဘာ တိုးတက်၊

စိုးစံပါစေ ဆက်ဆက်

ဘုရား ကယ်မတော်မူပါ"

ဤဘုန်းတော်ဘွဲ့ဆုတောင်းကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ရန် မလို ပါ။ ရှင်းနေပါသည် ။ ဒီတော့ တောင်တွင်းကြီးမြို့ အမေ့ခြံ ထဲက ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်ထဲမှာ ဗုဒ္ဓပူဇာ ကဗျာရွတ်ပွဲ အခမ်းအနားသည် ကျွန်တော့်အဖို့ ရာတွင် လေးနက်သော အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ပြည့်လျှံနေလေ၏။ နိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ရေး မရမီ ဆယ်နှစ်လောက် လိုသေးသောအချိန်၊ ၁၉၄၁ ဆန်းစလောက်စောစော အမေ့ခြံရောက်သည့် နေ့မှ စ၍ တစ်အူထုံဆင်း ကျွန်တော်တို့ ညီအစ်ကိုမောင်နှမ တစ်တွေသည် ဗြိတိသျှ ယူနီယံ

ဂျက်အလံကို ကျောခိုင်းခဲ့ ကြချေပြီတည်း။ ဘီအိုစီကျောင်းက ခင်းပေးသော ဘဝ လမ်းကြောင်းကို ကျောပေးကာ ပြောင်းပြန်လျှောက်ခဲ့ကြပြီတည်း။ သို့ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သော နေခြည်ဖျဖျအောက်က ဗုဒ္ဓပူဇာ အင်္ဂလိပ်ကဗျာရွတ်ပွဲ မြင်ကွင်းကို ကျွန်တော် မမေ့ နိုင်သည် မှာ ဆန်းသလော။

ကာလတောင်တာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာပြီးမှ အမေ့ ရင်ခွင်သို့ တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝင်ခွင့်ရခြင်းမှာ ကုသိုလ်ထူးပါ၏။ သို့ရာတွင် အမေလည်း စကားပြောလို့ မထွက်။ ကျွန်တော် လည်း မပြောနိုင်။ အခြေအနေ အချိန် အခါတွေက ပြောင်းခဲ့ ပြီ။ တူညီသော ခံစားချက်တစ်ခုကား ရှိ၏။ အမေရော၊ ကျွန်တော်ပါ အတိတ်က အရိပ်များ တွင် တွေ့ဝေမိန်းမော လျက် အိပ်မက်မက်သကဲ့သို့ ရှိကြ၏။

ပညာပဒေသာ ဥယျာဉ်နာယက ဆရာအရှင်သူမြတ်နှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ အခြားသော ဆရာအရှင်တို့ နှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ ကိုလိုနီဘဝ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နံ တစ်လျားမှ လာရောက် ပညာရှာမှီးကြသော ငယ်သူငယ်ချင်း များ နှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း မြင်ယောင်ကြားယောင် ယခုပင် မျက်စိအောက်တွင် တွေ့နေရသယောင် ရှိ၏။

၁၉၄၆ ခု နေသူရိန် ညီလာခံ အပြီးလောက်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံက သူ၏ ပြန်ကြားရေးဝန် ဘုန်းတော်ကြီး အက်(ပ်)(လ်)တန် (REV. APPELTON) မှ တစ်ဆင့် ငွေ သိန်း ၂၀ ဖြင့် ချဉ်းကပ်လာသည် ကို မိမိခြေဖဝါးတွင် ကပ် လာသော ဖုန်မှုန့်ကို ခါထုတ်လိုက်ဘိသကဲ့သို့ ငြင်းပယ်နိုင်ခဲ့သော ဆရာအရှင်သူမြတ်၏ စွန့်လွှတ်နိုင်လွန်းခြင်း၊ ဂျပန် ခေတ်တွင် ဂျပန်အာဏာပိုင် (ဗိုလ်မှီးကြိုးကိုယ်တိုင်) တို့ က ဓားအိမ်မှ ချွတ်ထား

သော ဓားသွားကို ကုပ်ပေါ်တင်ပြီး ချက်ချင်းသတ်တော့မည်ကဲ့သို့ ခြိမ်းခြောက်မှုကို စိုးစဉ်းမျှ ပမာမထားဘဲ အာခံရင်ဆိုင်ရဲသော သတ္တိဗျတ္တိ၊ ဒါတွေကို အမေလည်း မမေ၊ ကျွန်တော်လည်း မမေ။

၁၉၄၁ ခု အညာ မိုးဦးကာလ ဇွန်လလောက်တွင် နန်းရင်းဝန် ဦးစော တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရင်း ကြွရောက် လာစဉ် ဧည့်ခံသည့် မန်ကျည်းပင်ကြီး သုံးပင်ရှေ့က ရှုခင်း ကို မျက်စိထဲ မြင်နေသည် ။ ဆာပေါ်ထွန်းလည်း ပါသည် ။ အတွင်းဝန် ဦးစိန်တင် (သိပ္ပံမောင်ဝ) လည်း ပါသည် ထင်၏။ နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာဘမော်လည်း လာဖူးသည် ။ ဦးစော က ဒုတိယအခေါက်။ ယခင်တစ်ကြိမ် ၁၉၃၂ လောက်ကပင် ဦးဘဖေနှင့် အတူတူ လာဖူးသေးသည် ။

အမေခြံထဲ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် တောင်တွင်းကြီး မြို့တွင်းမြို့ပြင် အနံ့အပြား၊ အထူးသဖြင့် ရတနာပွင့်လှ ကန်တော်ကြီး၊ ကန်ပေါင်တစ်လျှောက်မှာ ဝါးရင်းတုတ်ကို သေနတ်လုပ်ပြီး စွဲကိုင်ကာ ကိုယ်တိုင်ပါဝင် လေ့ကျင့်ခဲ့ရပုံများ ၊ အမျိုးသားနေ့များ တွင် "အမိမြန်မာပြည်" နှင့် "မြင်းစီး ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး"၊ နောက်က မောင်းတိုင်၊ အုန်းတော၊ တောင်ပြင်၊ မကွေးလမ်းနှင့် ဈေးပတ်ပတ်လည် တို့ မှာ စီတန်းလှည့်လည်ရင်း မာန်တက်ကာ ကြက်သီး မွေးညင်းထခဲ့ရပုံများ ၊ ဆရာအရှင်၏ အမျိုးသားနေ့ လှုံ့ဆော် စာတမ်းများ ၊ ဆရာကြီး ဦးကွန့်၏ အမျိုးသားနေ့ မိန့်ခွန်းများ စသည် တို့ ကို အပြည့်အစုံ စားမြို့ပြန် မှတ်တမ်းတင်ရလျှင် ဇာတိမာန်ထက်သန်ရေး ကျမ်းကြီးတစ်စောင်မက ဖြစ်နိုင် လောက်၏။

ပညာကို ကိုယ်တိုင် အပတ်တကုတ် မမောမပန်း အရိုးကြေကြေ အရေခန်းခန်း ရှာမှီးသလောက် မြန်မာအမျိုး သား အမျိုးသမီးတို့ တိုးတ

က်ရေး ကြီးပွားရေးအတွက် ပညာဖြန့်ဖြူး ဝေငှလိုသည့် စေတနာကလည်း ကြီးမားလှ ဘိ၏။ စစ်ကြိုခေတ်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အိန္ဒိယတွင် ထုတ်သော ဟယ်ရယ်ထရီဗျန်း (Herald Tribune)၊ မဟာ ဗောဓိအသင်း ဂျာနယ် (Maha Bodhi Society Journal)၊ မြန်မာနိုင်ငံထုတ် နယူးဘားမား (New Burma) သတင်းစာ တို့ တွင် ဘာသာရေး၊ သာသနာရေး၊ အမျိုးသားရေးကိစ္စများ ပါဝင်ရေးသားခဲ့သည် ။ သူရိယမဂ္ဂဇင်း၊ မင်္ဂလာသတင်းစာ၊ လယ်တီတရား သတင်းစာ၊ တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ဘားမားဂျာနယ် စသည် တို့ တွင် မြန်မာအမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့ ၏ အကျိုးကိုရည်သန်လျက် ဝတ္ထုများ ၊ ဆောင်းပါးများ မှန်မှန် ရေးခဲ့သည် ။ မောင် အောင်စန်း အမည်ဖြင့် ပြုပြင်ရေး ဝတ္ထုများကို ရေးခဲ့ပြီး မောင်မေတ္တာ၊ ဘိုးမေတ္တာ၊ ဆာဒူးကြီး၊ အက်(စ်)ဘီ ဥက္ကဋ္ဌ (S.B Okkata)၊ အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ စသော အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်းပါး အများအပြားကို ရေးခဲ့သည် ။ စစ်ပြီးခေတ်တွင် နယူးတိုင်းအော့(ဖ်)ဘားမား (New Time of Burma) အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတွင် ရေးသားခဲ့သည် ။ အိုးဝေ သတင်းစာတွင် "စစ်တွင်းကြုံရ ငါ့ဘဝ" ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စစ်အတွင်း အတွေ့အကြုံများကို ရေးခဲ့သည် ။

စစ်ကြိုခေတ်က တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်းတွင် "ဘိုးမေတ္တာ" အမည်နှင့် "အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ" အမည်အသီးသီးဖြင့် မှန်မှန်ပါနေ သော ဆောင်းပါးများ နှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၃၇ ခု နိုဝင်ဘာလ ထုတ် ကြီးပွားရေး မဂ္ဂဇင်းတွင် "သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း" ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်းပါးတစ်ခု ပါသည် ။ သင်္ဘောခရီးသွားရင်း သင်္ဘောစီးခရီးသည် လူကြီးတစ်ယောက် နှင့် လူငယ်တစ်ယောက်တို့ ဆွေးနွေးခန်း အကွက်ဆင်၍ "မောင်သန့်" ဆိုသူ ဆောင်းပါးရှင်က ရေးသားထားသည် ။ "မောင်သန့်" ၏ သုံးသပ်ချက်ကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။

"တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်းကတော့ ဦးတို့ လူကြီးပိုင်းက ကြိုက်မယ်ထင်တယ်။ ကျွန်တော့်အတွက်မှာ ဖြင့် တောင်တွင်း ကြီး ဦးဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်ရေးတဲ့ ဆောင်းပါးတွေ၊ ပီမိုးနင်း ရေးတဲ့ နိရူး အကြောင်းတို့ ၊ မဟာဆွေ၊ ဦးဗဂျီတို့ ဆောင်းပါးတွေ ရွေးပြီး ဖတ်ရတော့တယ်"

"လစဉ်ထုတ် မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ စောင်ရေ အများ ဆုံး ထုတ်ဝေရတယ်လို့ တော့ ပြောတာပဲ ..."

"ဘိုးမေတ္တာဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးရှင်ဟာ ဂရုစိုက်ပြီး ဖတ် သင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ..."

ဆောင်းပါးရှင် မောင်သန့်မှာ ထိုစဉ်က ပန်းတနော် အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းအုပ်ကြီး နောင်အခါသော် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဖြစ်လာသူ ဦးသန့်ပင်တည်း။ ဆောင်းပါးရှင် "မောင်သန့်" ရည်ညွှန်း ဖော်ပြထားသော "တောင်တွင်းကြီး ဦးဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်" နှင့် "ဘိုးမေတ္တာ" မှာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်း ဖြစ်၏။

ဆရာ အရှင်သူမြတ်၏ ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါး၊ ဆွေးနွေး ဟောပြောချက် (မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်၊ ဟိန္ဒူ) စသည် တို့ ကို စုံစုံ လင်လင် ရှာဖွေစုဆောင်းပြီး စာပေါင်းချုပ်အဖြစ် ထုတ်ရ လျှင်၊ ထုတ်ဝေနိုင်လျှင် ဘယ်မျှ ထူထဲသော စာအုပ်မျိုး ဘယ်နှတွဲ ထွက်လာမည် မသိပေ။

မိခင်ကြီး၏ ကျေးဇူးနှင့် ဆရာအရှင်တို့ ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး ကို ဆက်၍ ဆိုရလျှင် ဆုံးအံ့မထင်ပေ။

အို ...မိခင်၊

တောင်တွင်းကြီးမြို့ ပုဒ္ဓ သာသနာပြု အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းတည်း ဟူသော - အို...မိခင်၊

မိခင်၏ သက်တမ်းသည် မြန်မာ့သမိုင်း၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်း နှင့် စာလျှင် တိုတောင်းလှပါ၏။

ဆရာအရှင်တို့ ၏ သက်တမ်းသည် မြန်မာ့သမိုင်း၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းနှင့် စာလျှင် တိုတောင်းလှပါ၏။

နည်းငယ်တိုလျှ၊ တစ်ဒင်္ဂီဟု ဆိုလောက်သော ထိုမျှ အချိန်ကလေး၌ ပင် မိခင်ကြီးနှင့် ဆရာအရှင်သူမြတ်တို့ ကြုံဖြန့် စိုက်ပျိုးတော်မူခဲ့သော မျိုးစေ့ကောင်း တို့ ကား အသင်္ချေ၊ အနန္တ။

"ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမတို့ ၌ နှစ်နှစ်ကာကာ စွဲမြဲစွာတည် ခြင်း၊ လွတ်လပ်ရေးမြတ်နိုးခြင်း၊ လူမျိုးကိုချစ်ခြင်း၊ နိုင်ငံကို ချစ်ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်း၊ စည်းကမ်းရှိခြင်း၊ တာဝန်သိခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်း၊ ရဲရင့်တည်ကြည်ခြင်း၊ အမှန်ဘက်မှ အမြဲရပ် ခြင်း၊ ယဉ်ကျေးခြင်း၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် နှိမ့်ချခြင်း၊ လုံ့လကြီး ခြင်း၊ အလုပ်မှန်သမျှ ဂုဏ်ရှိစွာ ခံယူခြင်း၊ အကျင့်ကောင်းခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေး ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်း၊ သင့်တင့်မျှတစွာ နှလုံးသွင်းတတ်ခြင်း၊ ကိုယ်ကျိုးအတ္တထက် ပရကို ရှေ့တန်းမတင်နိုင်သော်မှ တန်းတူထားနိုင်ခြင်း၊ စာနာ ထောက်ထားတတ်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ကိုယ့်မျှလောက် ကံကြမ္မာ အခြေခံ မလှသူများ အပေါ် စာနာတတ်ခြင်း၊ လူ အများ ၏ အကျိုး၊ လူအများ ၏ သုခချမ်းသာကို အရေးတယူ အလေးမူခြင်း စသည့် အတွေးအမြင် အသိပညာ၊ အမူ အကျင့် မျိုးစေ့ကောင်း အမွေတို့ သည် ကား ဘယ်တော့မှ မသေ။ ထာဝရ ရှင်သန်နေမည်သာတည်း။ မိခင်ကြီးနှင့် ဆရာအရှင်တို့ ပေးခဲ့သည့် မျိုးစေ့ကောင်း အမွေတို့ ကို တစ်ရာပုံ တစ်ပုံမျှလောက် ကျွန်တော်တို့ ခံယူနိုင်ခဲ့လျှင်ပင် လူကောင်းသူကောင်းတွေ ဖြစ်နေကြပေလိမ့်မည်။ လူအများ တောင့်တအပ်သော လောကနိဗ္ဗာန်ဆိုသည် ပင် သိပ်ဝေးမည် မထင်။

မိခင်ကြီး၏ ဘဝ၊ ဆရာအရှင်တို့ ၏ ဘဝသည် မြတ် သောဘဝ၊ ဘယ်တော့မှ မသေသော ဘဝစစ် ဖြစ်ပါ၏။

"အမေ မသေ

အမေ ဘယ်တော့မှ မသေ"

"ရန်ကုန် ဂိတ်ဆုံး ရောက်ပါပြီ၊ ကိုယ့်ပစ္စည်းကိုယ် ကားပေါ်မှာ မကျန်အောင် ကြည့်ကြပါ" ရေနံချောင်း-ရန်ကုန် အမြန် ကျွန်းဆွယ် ကားတာဝန်ခံတို့ ၏ သတိပေးသံ။

ဒီတော့မှ ပင် ကိုယ့်အထုပ် ကိုယ်ဆွဲ၍ ဆင်းပြီး နီးရာ အငှားကားထဲသို့ ပစ်ထိုင်လျက် မိမိ နေအိမ်သို့မောင်းရန် လမ်းညွှန်လိုက်ရသည် ။

"အမေ မသေ၊ ဘယ်တော့မှ မသေ၊ ဆရာအရှင်မြတ် တို့ မသေ၊ ဘယ်တော့မှ မသေ"

တောင်တွင်းမှ ရန်ကုန်သို့ အဝေးပြေး မှန်လုံ လေအေး စက်ပါသော ကားဖြင့် ကျပ် ၄၅၀ မျှသာပေးပြီး ရန်ကုန်သို့ ချောချောမောမော ရောက်ရှိသော်ငြားလည်း ရန်ကုန်မြေ နင်းမိပြီးကာမှ ကျပ် ၃၅၀ ပေးကာ မြောက်ဥက္ကလာ စသည့် မြို့လုံးပတ်လည်လှည့်၊ လူမပြည့်မချင်း ဖြည့်တင်းပြီး ငါးပိ ငါးချဉ်သိပ်ဖြင့် မိမိနေအိမ်ရှိရာ ရန်ကင်းသို့ ဝေလီ ဝေလင်း တွင် ရောက်မှန်းမသိ ချောမောစွာ ပြန်လည်ရောက်ရှိပါ သတည်း။

အမိနေရှင်နယ် ကျောင်းတော်ကြီးအား လည်းကောင်း၊ ဆရာအရှင်သူမြတ်တို့ အား လည်းကောင်း၊ ပညာအစဉ် အလာ ကြီးမားသည့် တောင်တွင်းမြေကို လည်းကောင်း၊ မိဘနှစ်ပါးကိုလည်းကောင်း ဤဆောင်းပါးဖြင့် ဂါရဝပြုပါ သည် ။

စာကိုးအညွှန်း

၁။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းနှစ်ချုပ် ၁၉၇၉

၂။ စစ်ကြိုခေတ် တောင်တွင်း နေရှင်နယ်ကျောင်းသား

၁၀ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ကြားသိချက်များ

၃။ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၃၇ နိုဝင်ဘာလထုတ်

၄။ Poems to Remember by John Kieran

၅။ နေရှင်နယ်ကျောင်း၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်မူရင်းများ

* * *